

**รูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ในเด็กอายุ 3 – 4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

370.1523

ส 691 ร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็ก

อายุ 3-4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก

กรุงเทพ, 2551.

... หน้า

ISBN 978 - 974 - 559-251- 3

1. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
2. เด็กปฐมวัย
3. ชื่อเรื่อง

รูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กอายุ 3-4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 36/2551

พิมพ์ครั้งที่ 1

มีนาคม 2551

จำนวนพิมพ์

2,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร : 0-2668-7123 ต่อ 2512, 2516

โทรสาร : 0-2243-1129 , 0-2668-7329

Web Site : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์

โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

314-6 ถนนบำรุงเมือง แขวงบ้านบาตร

เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร 10100

โทรศัพท์ 0 2223 5548

โทรสาร 0 2621 2910

คำนำ

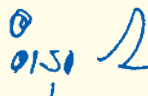
นับแต่ปี 2547 ที่พ่อ แม่ ลูก 106 ครอบครัว ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ด้วยกระบวนการของ ชุดหนังสือเล่มแรก (Bookstart) จนถึงปี 2550 มีเด็กคงเหลือในการดำเนินงานโครงการฯ ต่อเนื่องจำนวน 78 คน และมีอายุ 3-4 ปีแล้ว และพ่อแม่ส่วนใหญ่ยังคงยืนยันในเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะเฝ้าดูแลให้เด็ก ๆ เหล่านี้มีหนังสือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

นับแต่ขวบปีแรกของชีวิตที่เด็กได้ฟังพ่อ แม่หรือผู้เลี้ยงดูอ่านหนังสือให้ฟังทุกวัน วันละ 5-15 นาที ผลการดำเนินงานโครงการสอดคล้องกับการยืนยันของนักการแพทย์ นักพัฒนาการเด็ก นักการศึกษา และนักวิชาการทุกสาขาว่าเกิดประโยชน์กับลูกแน่

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กอายุ 3-4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องที่เฝ้าดูพฤติกรรมของครอบครัวและเด็ก เพื่อจะยืนยันกับคนในสังคมไทยว่า การใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

เด็กตั้งแต่อายุ 6 เดือนนั้นสามารถทำได้ แม้เด็กจะยังอ่านหนังสือไม่ออกเพราะยังเล็ก แต่ช่วงเวลาที่เด็กสนใจสนใจจดจ่ออยู่กับการเปิดหนังสือ เพื่อค้นหา และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างจากสิ่งที่เห็นอยู่รอบตัวทุกเมื่อเชื่อวันนั้น ถือเป็นช่วงเวลาทองที่พ่อแม่ใช้เป็นช่วงเวลาในการต่อยอดความคิดที่ดีงาม รวมถึงการบ่มเพาะศีลธรรมพื้นฐานกับเด็กได้เป็นอย่างดี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก โดยเฉพาะนายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป และคณะวิจัย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโครงการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมเรื่องการส่งเสริมการอ่านในสังคมไทย

(นายอรรุจ จันทวานิช)
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ 1	
กระบวนการการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในเด็กอายุ 3-4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก	7
• การคัดสรรหนังสือ	7
• การอบรมเชิงปฏิบัติการ	19
• การเยี่ยมบ้าน	23
หนังสือ...สื่อสำคัญในการสร้างเสริมพัฒนาการ ของเด็กวัย 3-4 ปี	26
หนังสือทำให้เด็กฉลาดและเป็นคนดีได้	34

กระบวนการในการใช้หนังสือของครู	62
ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานโครงการ	95
บรรณานุกรม	103

บทนำ

“...หนังสือนี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้
คนเรามีความก้าวหน้า เพราะว่ามีมนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้ว
ต้องหัด ต้องเรียน ทั้งในทางกายทั้งในทางใจเพื่อที่จะมี
ความสามารถและมีความรู้ที่จะดำรงชีพได้...”

พระบรมราชาบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
พระราชทานแก่คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ ในโอกาสที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลี
พระบาท ณ ศาลาลิลาวัลย์ สวนจิตรลดา วันพฤหัสบดีที่ 25 พฤศจิกายน 2514

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยประสบปัญหาในการสร้างนิสัย
รักการอ่านให้คนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน
ทุกภาคส่วนของสังคมจึงร่วมเป็นภาคีในการระดมพลังอย่าง
มุ่งมั่นเพื่อการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ในปี 2547 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มุขนิธิหนังสือเพื่อเด็ก ได้เริ่มดำเนินงาน **โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักหนังสือในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี** ด้วย **หนังสือเล่มแรก Bookstart** โดยการส่งเสริมให้กลุ่มพ่อแม่ที่มีลูกอายุตั้งแต่ 6-9 เดือน อ่านหนังสือให้ลูกฟังทุกวัน วันละ 5 - 15 นาที โดยมุ่งหวังว่าพ่อแม่จะใช้หนังสือจากชุดหนังสือเล่มแรก **Bookstart** เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และมีความสุขร่วมกันในโลกของหนังสือ นำสู่การสร้างพื้นฐานการอ่าน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการอ่าน

ผลสำเร็จที่สำคัญจากการทำงานตลอด 4 ปี นับแต่ปี 2547 - 2549 คือ พ่อแม่ลูกมีวินัยในการอ่านมากขึ้น มีการใช้เวลาในการอ่านหนังสือกับลูกอย่างเป็นประจำ สม่่าเสมออีกทั้งยังใช้หนังสือเป็นแนวทางในการเล่นกับลูก หลังการอ่านหนังสืออย่างสนุกสนาน ทำให้ลูกสนใจหนังสือมากยิ่งขึ้น นำสู่การสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นและแนบแน่นยิ่งขึ้น

เมื่อพ่อ แม่ ลูกรู้จักหนังสือ รู้ถึงวิธีการและกระบวนการใช้หนังสืออย่างหลากหลาย มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และเห็นความสำคัญของการใช้หนังสือเป็นสื่อในการส่งเสริมนิสัยรักหนังสือ ทำให้พัฒนาการของเด็กดีขึ้นอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับหนังสือ เช่น เมื่อเด็กโยเย งอแง แม่จะนำหนังสือมาเป็นตัวดึงอารมณ์และความสนใจของเด็ก ซึ่งก็ได้ผลทุกครั้ง ที่สำคัญยิ่ง คือเด็กมีพัฒนาการด้านอื่นๆ ดีขึ้นตามไปด้วย ทั้งพัฒนาการทางร่างกาย ที่เด็กได้เคลื่อนไหวจากกิจกรรมต่อเนื่องจากการอ่าน พัฒนาการทางอารมณ์ที่เมื่อแม่อ่านเด็กจะตั้งใจฟัง และยิ้มอย่างมีความสุข บางครั้งเด็กทำเสมือนอ่านได้ จึงนั่งอ่านหนังสือเอง ร้องเพลงคนเดียว และบ่อยครั้งที่เด็กๆ มีหนังสือเป็นเพื่อน

ในปี 2550 ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักหนังสือในเด็กอายุ 3-4 ปี ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 ซึ่งเด็กที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ปี 2547 เกือบทั้งหมดได้เข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาล กระบวนการในการทำงาน

จึงมุ่งเน้นการทำงานร่วมกับภาคีหลักคือ บ้านรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล นักวิชาการ และองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอผลสัมฤทธิ์สู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และขยายความคิดในการใช้หนังสือเล่มแรก **Bookstart** เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวให้กระจายอย่างกว้างขวางในสังคม ด้วยการรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและสังคมตระหนักในความสำคัญ เพื่อระดมความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมคน ร่วมคลัง ในการดำเนินงานในพื้นที่ของตน

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กและครอบครัวในกลุ่มเป้าหมายยังคงเป็นกลุ่มเดิมที่ดำเนินงานตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงอยู่และร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันมีเด็กและครอบครัวบางส่วนที่หลุดจากโครงการ ไม่สามารถติดตามได้ เนื่องด้วยเหตุผล ดังนี้

1. โยกย้ายที่อยู่อาศัยทั้งครอบครัว
2. ถูกไล่ที่จำเป็นต้องกลับถิ่นฐานเดิมหรือย้ายไปอยู่ในสถานที่ใหม่

3. ในช่วง 3 ขวบปีแรก พ่อ แม่ นำลูกมาฝากปู่ย่า ตายายเลี้ยงที่บ้านเกิด เมื่อเด็กเข้าสู่วัยอนุบาลสามารถ เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาลได้จึงนำ กลับไปเลี้ยงเอง

4. เงื่อนไขขององค์กรที่ดูแลเด็กวัย 0 - 3 ปี เมื่อเกิน อายุ จำเป็นต้องกระจายเด็กไปสู่ครอบครัวเดิม ครอบครัว ทดแทนหรือองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นที่มีเงื่อนไขรับเด็กได้

กลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น

พื้นที่ดำเนินการ	จำนวนเด็กในแต่ละปี (คน)				จำนวนเด็กที่ลด คิดเป็นร้อยละ
	2547	2548	2549	2550	
1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพที่ 4 จังหวัดราชบุรี	25	25	24	24	4.00
2. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช- ด่านซ้าย จังหวัดเลย	27	26	26	26	3.70
3. สถานแรกรับเด็กอ่อน บ้านศรีนครินทร์ มูลนิธิเด็กอ่อน ในสลัมฯ กรุงเทพฯ	10	9	8	7	30.00
4. สถานแรกรับเด็กอ่อน บ้านเสือใหญ่ มูลนิธิเด็กอ่อน ในสลัมฯ กรุงเทพฯ	13	12	10	8	46.15
5. ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รังสิต จังหวัดปทุมธานี	6	6	6	6	-
6. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนา เด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัย มหิดล จังหวัดนครปฐม	7	7	7	7	-
7. บ้านทานตะวัน มูลนิธิเด็ก จังหวัดนครปฐม	18	10	9	-	100
รวมทั้งสิ้น	106	95	90	78	26.42

กระบวนการการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในเด็กอายุ 3-4 ปี โดยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก

...หนังสือสำหรับเด็ก เรื่องจะน้อยแต่รูปภาพจะมาก บางเรื่องอาจไม่มีเรื่องราวที่เขียนเป็นตัวหนังสือ มีแต่ภาพทั้งเล่ม บางเรื่องก็มีเรื่องราวเพียงหน้าละไม่กี่คำ นอกนั้นเป็นรูป...รูปในหนังสือเด็กเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะในภาพจะมีเรื่องราวแฝงเร้นอยู่มากมาย...

วิริยะ สิริสิงห์ , บันทึกคุณแม่ ปีที่ 2 ฉบับที่ 14

1. การคัดสรรหนังสือ

การคัดสรรหนังสือที่นำมามอบให้พ่อแม่นำไปใช้กับเด็กในขวบปีที่ 4 นั้น ยังคงเป็นขั้นตอนที่โครงการให้ความสำคัญ ด้วยเพราะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินการกระบวนการนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 หนังสือที่โครงการ เลือกให้

เป็นชุดหนังสือที่ผ่านการคัดสรรว่าเหมาะสมกับการใช้กับเด็กวัย 3-4 ปี จาก

คณะครู ครูพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ
ที่ปรึกษาโครงการ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย อีกทั้งยังเป็นหนังสือ
ที่ได้รับรางวัลจากสถาบันต่างๆ ได้แก่

ชื่อหนังสือ

อีเล้งเค้งโค้ง

ผู้แต่ง

ชิวัน วิสาสะ

ผู้สร้างภาพประกอบ

ชิวัน วิสาสะ

สำนักพิมพ์

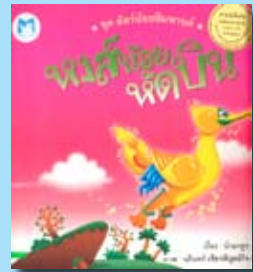
แพรวเพื่อนเด็ก

หนังสือภาพคำกลอนที่สวยงามทั้งภาพ
และเรื่องของห่านน้อย ที่จะพาเด็กๆ
ไปท่องเที่ยวยังที่ต่างๆ และเรียนรู้ร่วมกับ
เด็กๆ ว่า ไม่มีที่ไหนปลอดภัยและมี
ความสุขเท่ากับที่บ้าน โดยมีการใช้คำซ้ำ
ทำให้ง่ายสำหรับเด็กๆ ที่จะร่วมอ่าน
อย่างสนุกสนานตามเสียงร้องของ
เจ้าห่าน “อีเล้งเค้งโค้ง”

ชื่อหนังสือ หงส์น้อยหัดบิน
ผู้แต่ง น้านกชุก
ผู้สร้างภาพประกอบ นรินทร์ เชี่ยวพิบูลย์กิจ
สำนักพิมพ์ แอปป์คิดส์

เรื่องราวของหงส์น้อย ที่ไม่กล้าบินเพราะกลัวตก กบสองตัวที่เป็นเพื่อนเล่นจึงอาสาช่วยให้หงส์น้อยหัดบิน เป็นหนังสือภาพสวยงาม เนื้อหาเขียนด้วยคำคล้องจอง พูดถึงความน่ารักของสัตว์หิมพานต์โดยนำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนลักษณะนิสัยของตัวละคร ซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของเด็กๆ

ชื่อหนังสือ เจ้าหมูหุหุย
ผู้แต่ง ตู๊ปปอง
ผู้สร้างภาพประกอบ รติมัย หงส์วิสุทธิกุล
สำนักพิมพ์ แอปป์คิดส์

ความสนุกสนานจากการใช้คำคล้องจองที่มีคำซ้ำ มาย้าทวน และภาพประกอบที่สวยงามจะทำให้เด็กๆ อ่านไป ยิ้มไปและ

ได้บทเรียนสอนใจว่า ทำไมหูของเจ้าหมู
ตุ๋ยจ่อมเกเร จึงหายไป แล้วต้องทำ
อย่างไรหมูตุ๋ยจึงจะได้หูกลับคืนมา เด็กๆ
จะได้ช่วยกัน **“โอม นะ มะ นะ เมียง
นกเอี้ยงเลี้ยงควาย”**

ชื่อหนังสือ

กาดำกับหงส์ขาว

ผู้แต่ง

ตุ๋บปอง

ผู้สร้างภาพประกอบ

ณัฐพล ชัยวัฒน์

สำนักพิมพ์

แฮปปี้คิดส์

กาดำกับหงส์ ถูกนำมาเรียบเรียงใหม่เป็น
นิทานอีสปคำกลอนด้วยภาษาที่งดงาม
สั้นๆ อ่านง่าย โดดเด่นด้านการใช้คำซ้ำ
และคำเลียนเสียง ช่วยฝึกทักษะด้าน
ภาษา เด็กๆ จะสนุกกับคำ และเนื้อหาที่
ให้ข้อคิดเตือนใจว่าจงพอใจในสิ่งที่ตนมี
จงพึงใจในสิ่งที่ตนเป็น ความงามของ
กาดำกับหงส์ อยู่ที่การกระทำ ไม่ใช่สีขน

ชื่อหนังสือ

ลูกเต่าตัวมเตี้ยม

ผู้แต่ง

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

ผู้สร้างภาพประกอบ นรินทร์ เขียวพิบูลย์กิจ

สำนักพิมพ์

แฮปปี้คิดส์

ลูกเต่าตัวมเตี้ยมออกจากไข่ ไม่เคยเห็น
หน้าแม่จึงเดินเตาะแตะตามหาแม่ได้
ท่องทะเล เห็นใครๆ ก็คิดว่าเป็นแม่
ทั้งปลาดาว ปลาหมึกยักษ์ ม้าน้ำ เด็กๆ
จะสนุกสนานและจดจ่ออยู่กับการช่วย
ลูกเต่าหาแม่ ลุ้นไปกับเสียงของลูกเต่าที่
ร้องเรียกหา **แม่จ๋า แม่ของหนูอยู่ไหน**

ชื่อหนังสือ

บ้านน้อยของหนูป๊อบป้า

ผู้แต่ง

Betty Boegehold

ผู้สร้างภาพประกอบ Julie Durrell

ผู้แปล

รพินทร์ ณ ถลาง

สำนักพิมพ์

ผักแว่น

เรื่องราวน่ารัก ๆ และภาพอบอุ่นดูสบายตาของหนูบีบป่าที่ขอให้แม่เล่านิทานให้ฟัง แต่แม่มีงานต้องทำหลายอย่าง หนูบีบป่าช่วยแม่ทำงานจนเสร็จแม่จึงเล่านิทานและถามคำถามสนุกๆ ให้หนูบีบป่าตอบ หนูบีบป่ามีความสุขมาก

ชื่อหนังสือ

พ่อคนดีที่หนึ่งเลย!

ผู้แต่ง

Alison Ritchie

ผู้สร้างภาพประกอบ

Alison Edgson

แปล

รุ่งอรุณ สัมปชชลิต

สำนักพิมพ์

บริษัท นานมีบุ๊คคิดตี้

เรื่องราวความรักความผูกพันของพ่อหมีและลูกหมีที่ได้ใช้เวลาร่วมกัน อย่างแสนอบอุ่น เรื่องราวน่ารักๆ ของลูกหมีกับพ่อหมีจะทำให้พ่อลูกรักกันทุกวัน ทำให้ลูกรู้ว่า ไม่มีผู้ชายคนไหนที่ใจดี แข็งแรง เก่ง และฉลาดไปกว่า **พ่อ**

ชื่อหนังสือ **ผมรักแม่ที่สุดเลยครับ**
ผู้แต่ง **Ulrike Kaup**
ผู้สร้างภาพประกอบ **Wahed Khakdan**
แปล **วาสนา**
สำนักพิมพ์ **บริษัท นานามีบุ๊คคิดดี้**

แม่หมีต้องเข้าป่าไปหาฟืน หมีน้อยจึงต้องอยู่บ้านกับหมีใหญ่ พี่ชาย หมีน้อยรอแม่จนพระอาทิตย์ตกดิน รอจนมืด แม่หมีก็ยังไม่กลับมา หมีน้อยคิดถึงแม่มาก เด็กๆ จะเป็นผู้ช่วยที่ดีของหมีน้อยที่จะคอยอยู่เป็นเพื่อนและเลียนแบบหมีน้อยบอกแม่ว่า **ผมรักแม่ที่สุดเลยครับ**

1.2 หนังสือที่พ่อแม่เลือกด้วยตนเอง

เป็นอีกความพยายามหนึ่งที่จะใช้หนังสือเป็นสื่อในการผูกเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก โดยมีการอ่านหนังสือร่วมกันเป็นเงื่อนไขหลัก ทางโครงการจึงมอบงบประมาณ จำนวน 400 บาท ให้พ่อแม่ได้คัดเลือกหนังสือที่คิดว่าเหมาะสมสำหรับลูก และครอบครัวของตนด้วยตัวเอง แม้จะได้เพียงไม่กี่เล่ม แต่ก็เห็นความกระตือรือร้นของพ่อแม่ที่มุ่งค้นหาหนังสือที่ดีที่สุด จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เพื่อจะนำกลับไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

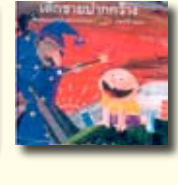
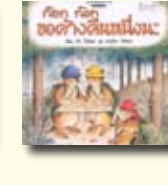
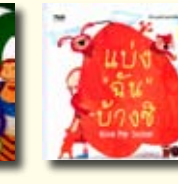
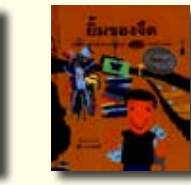
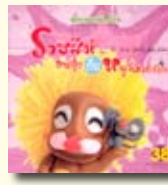

1.3 ห้องสมุดฉบับกระเป๋า

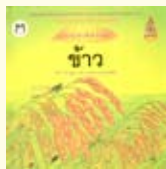
ด้วยความเชื่อพื้นฐานว่าหนังสือ ควรเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ทางโครงการจึงประสานงานกับองค์กรในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียนอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เด็ก ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าไปใช้บริการ โดยจัดมุมๆ หนึ่งเป็นมุม**ห้องสมุดฉบับกระเป๋า** ที่มีหนังสือภาพสำหรับเด็กวัย 3-4 ปี อย่างหลากหลายให้พ่อแม่ได้เข้ามาใช้บริการอ่าน หรือยืมกลับไปอ่านที่บ้านและนำกลับมาคืนตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนด ทำให้พ่อแม่มีหนังสือที่หลากหลายอ่านมากขึ้น

หนังสือในห้องสมุดฉบับกระเป๋า ประกอบด้วย

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการเพิ่มพูนองค์ความรู้แก่พ่อ แม่และผู้เลี้ยงดูเด็กเพื่อให้ได้รับแนวความคิดใหม่ ๆ ในการเลี้ยงดูเด็กในขวบปีที่ 3-4 มากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอให้เห็นถึงความต้องการของเด็กในแต่ละขวบปี รวมถึงการทำความเข้าใจถึงความต้องการของเด็ก และวิธีการที่จะสนับสนุนให้เด็กเกิดพัฒนาการในแต่ละด้านอย่างเหมาะสมตามวัย และที่สำคัญยิ่ง คือ เจตนารมณ์ของโครงการในการใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็ก ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก

การเลี้ยงดูเด็กวัย 3-4 ปี ถ้าจะให้สัมฤทธิ์ผลโดย
ยังประโยชน์สูงสุดแก่เด็กนั้น พ่อแม่ต้องใช้เวลา และเอาใจใส่
ในความต้องการของเด็กอย่างเข้าอกเข้าใจถึงพัฒนาการ
ตามวัย เพราะการปฏิบัติเช่นนี้เป็นการสร้างความมั่นคงทางใจ
ให้แก่เด็กไปพร้อม ๆ กับการสร้างความผูกพันระหว่างพ่อ แม่
และลูกอย่างดีเยี่ยม สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมากต่อชีวิต และ
จิตใจของเด็กวัยนี้ อีกทั้ง การเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่ต้องมีความรัก
ความเมตตา มีเหตุผล มีความสม่ำเสมอ ต้องเป็นคนเสมอต้น
เสมอปลายเพราะจะช่วยให้เด็กมีจิตใจมั่นคง ไม่สับสน และ
ที่สำคัญพ่อแม่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีงาม เป็นผู้ที่คิดดี ปฏิบัติดี
และมีความเป็นอยู่ที่ดี

เด็กวัย 3-4 ปี เป็นวัยที่พ่อแม่สามารถจูงใจให้เด็ก
มีความสนใจใฝ่รู้ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าแสดงความคิด
เห็นที่ดี และแสดงความรู้สึกอย่างเหมาะสมได้ เพราะวัยนี้
เด็กจะรับรู้ และเรียนรู้ที่จะแยกแยะสิ่งต่าง ๆ เรียนรู้ที่จะ
เชื่อมโยง เรียนรู้ในการแก้ปัญหา เด็กเรียนรู้ที่จะอธิบาย
ความหมายของคำ เรื่องราว และเล่าเรื่องเป็นลำดับได้ ทั้งนี้
พ่อแม่ต้องระวัง ไม่ปล่อยปละละเลยจนเด็กขาดโอกาสในการ
เรียนรู้ ในขณะที่เดียวกันต้องระวัง อย่าเร่งให้เด็กต้องเรียนรู้
ในทุกเรื่องจนเคร่งเครียด

เด็ก ๆ จะซึมซับการประพฤติตน การใช้ชีวิต กระทั่ง ค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดี จากการปฏิบัติตัวของผู้ใหญ่ในบ้าน และสังคมรอบตัว ได้แก่ มารยาททางสังคม เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การไหว้ การกินการอยู่ การรู้จักสำรวม และความเกรงอกเกรงใจ เหล่านี้เป็นเรื่องที่พ่อแม่ต้องให้ความสำคัญและใส่ใจ ด้วยการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการบ่มเพาะ และสนับสนุน ให้เด็กได้คิด และทำได้

แต่พ่อแม่ส่วนใหญ่**มักจ้างที่จะสอน**ตั้งอกตั้งใจที่จะ ยัดเยียดสิ่งที่ตนคิดว่าดีให้แก่เด็ก โดยทิ้งความเป็นธรรมชาติ ไปจนเกือบหมด

กล่าวคือ ในกิจวัตรประจำวันพ่อแม่สามารถใช้เป็น ช่องทางในการอบรมบ่มสอน ด้วยท่าทีที่ดีและเป็นธรรมชาติ โดยที่เด็กไม่คิดว่ากำลังถูกสอน เช่น

เมื่อตื่นนอน แม่ควรชวนลูกมาเก็บที่หลับที่นอน เก็บหมอน เก็บผ้าห่มด้วยกัน ก่อนที่จะไปล้างหน้า แปรงฟัน **ต้องใช้การเชิญชวนไม่ใช่การสั่ง**

เมื่อเด็กอาบน้ำ ล้างหน้าล้างตาตอนเช้า พ่อแม่ควร ชวนลูกมาเก็บผ้าที่ใช้แล้วไปใส่ลงในตะกร้าผ้าที่รอซัก **ต้องใช้ การเชิญชวนไม่ใช่การสั่ง**

เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเข้า พ่อแม่ควรชวนลูก ให้มาช่วยกันจัดถ้วย ชาม จาน ช้อนของตนเอง ให้เลือกเอง เด็กอยากจะใช้จานใบโตเหมือนพ่อ เหมือนแม่ นั่นไม่ใช่เรื่อง คอขาดบาดตาย เป็นสิ่งที่เด็กทำได้ และเมื่อรับประทานอาหาร แล้วเสร็จ ก็ชวนให้ลูกช่วยกันเก็บสำหรับกับข้าว เก็บจาน

เก็บซ่อนไปไว้ที่ล้างจาน **ต้องใช้การเชิญชวนไม่ใช่การสั่ง**

แต่พ่อแม่ส่วนใหญ่คิดว่าเหล่านี้เป็นเรื่องยากเพราะขาดทักษะในการสร้างแรงจูงใจ

ทางออกที่ดีที่สุด คือ หนังสือ

ด้วยความเข้าใจที่ตรงกันว่าเด็กทุกคนไม่ชอบการสั่งสอนด้วยวาจา เด็กไม่ชอบการถูกสั่งให้ต้องทำโน่น ทำนี่ตามที่พ่อแม่บงการ หนังสือจึงกลายเป็นตัวช่วยที่สนุกสนานและมีสีสันในการสอนเด็ก เพราะในหนังสือมีเรื่องราวและมีความเป็นชีวิตปรากฏอยู่ และในทุกเรื่องที่พ่อแม่ต้องการบ่มให้เกิด ต้องการสอนให้ได้ตามความปรารถนาดี ที่มีให้เลือกอย่างมากมาย

และที่สำคัญ ตัวละครที่สนุกสนาน ทำอะไรต่อมิอะไรที่น่าสนใจ น่าเรียนรู้ น่าทดลองและน่าทำตามไปเสียหมด หนังสือจึงทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมที่ดี และเลิกพฤติกรรมที่ไม่ดีอย่างเป็นธรรมชาติ โดยที่เด็กไม่รู้ตัวเลยว่ากำลังถูกสอนทั้งในเรื่องศีลธรรมพื้นฐาน คุณธรรม แง่คิดในการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพ รวมทั้งเรื่องมารยาททางสังคม การสวัสดิ การขอโทษ การขอบคุณ การพูดจาอย่างไพเราะ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ความก้าวร้าว ความรุนแรง หรือการแสดงอาการโกรธ ด้วยการกรีด หัวดีร้อง

นั่นหมายถึง **ถ้าอยาก让孩子เป็นอย่างไร ให้เลือกหนังสืออย่างนั้นให้แก่เด็ก**

3. การเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านถือเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญยิ่ง และเป็นภารกิจที่ต้องกระทำ เพราะไม่เพียงแต่จะเป็นโอกาสที่ดี สำหรับผู้รับผิดชอบโครงการที่จะเข้าเยี่ยมบ้านกลุ่มเป้าหมายเพื่อบันทึกรายละเอียดของภาพครอบครัว และพฤติกรรมของพ่อแม่ในการใช้หนังสือกับเด็กเท่านั้น หากแต่ยังเป็นโอกาสที่ดีในการสานสัมพันธ์ระหว่างโครงการฯ กับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก และเด็กได้เป็นอย่างดี

การเยี่ยมบ้านเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากจะเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้คนทำงานได้เห็นพฤติกรรม การอ่านในครอบครัว การใช้ชีวิตของพ่อแม่ และเด็ก ในกลุ่มเป้าหมายปฏิบัติต่อกันแล้ว ยังเป็นการสานต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนทำงานกับกลุ่มเป้าหมายไม่ให้ห่างจันร้างกันไป

ความสัมพันธ์ระหว่างคนทำงาน กับกลุ่มเป้าหมายเป็น
ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาโดยตลอด การลงเยี่ยมครอบครัว
แต่ละครั้ง ในแต่ละปีสร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันมากขึ้น
สนิทสนมกันมากขึ้น และไว้วางใจกันมากขึ้น การนี้เป็นผลมา
จากกระบวนการที่เริ่มต้นเป็นอย่างดีด้วย

การเยี่ยมบ้านในปีที่ 4 จึงเป็นบรรยากาศที่มีความ
คุ้นเคยกันมากขึ้นระหว่างคนทำงานกับครอบครัว พ่อแม่และลูก
ทำให้กระบวนการดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น
จึงพูดคุยถึงความเป็นอยู่ทั่วไปอย่างสบายใจไม่เกร็ง
ได้สอบถามถึงพฤติกรรมการใช้หนังสือของคนในครอบครัว
ทั้งพฤติกรรมการใช้หนังสือของแต่ละคน และพฤติกรรมการใช้
หนังสือกับเด็ก

กระบวนการเหล่านี้ นำสู่การหาแนวทางในการแนะนำ
การใช้หนังสืออย่างเหมาะสมกับเด็กในแต่ละครอบครัวตาม
ความเป็นจริง

หนังสือ..สื่อสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก วัย 3-4 ปี

ช่วงแรกเกิดถึง 5 ปี เป็นช่วงวัยทองของชีวิตคนที่มีพัฒนาการสูงมากในทุกด้าน นั่นหมายถึง ถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ได้รับการดูแลเอาใจใส่ และกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพของวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การได้รับการกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการทางสมอง เพราะถ้าพ่อแม่ละเลย เมื่อพ้นวัยนี้แล้วโอกาสทองเช่นนี้จะไม่หวนกลับมาอีก

พ่อแม่ ร้อยละ 84.62 ประเมินว่าเมื่อเทียบกับเด็กคนอื่น ๆ ในชุมชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ แล้วเห็นได้ชัดว่าลูกของตนมีพัฒนาการเร็ว และดีกว่าเด็กในวัยเดียวกัน ในขณะที่พ่อแม่ ร้อยละ 15.38 ประเมินว่าลูกของตนมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

พัฒนาการด้านร่างกาย

หนังสือนิทานภาพ เช่น **น้องหมีเล่นกับพ่อ** ยังคงเป็นหนังสือเล่มโปรดของเด็กแม้จะผ่านมาถึง 3 ปี แต่เด็ก ๆ ยังคงขอให้พ่อแม่เล่นโยกเยก ชี้ไม้ เล่นรถไฟ และอุ้มสูงลิบ เหมือนที่พ่อหมีเล่นกับลูกหมี

เล่นริมน้ำ เล่นกลางแจ้ง เป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ดีที่ทำให้เด็กๆ มีความต้องการเคลื่อนไหวตามพฤติกรรมของตัวละครในหนังสือ **กูกักไก่ปวดท้อง** ทำให้เด็กๆ กลัวปวดท้อง จึงกินลูกกวาดน้อยลง เพราะไม่อยากไปหาหมอเหมือนกูกักไก่ **คุณพ่องนักแปร่งฟัน** ทำให้เด็กๆ สนุกสนานกับการแปร่งฟัน และมีพฤติกรรมที่ดี คือ จะแปร่งฟันหลังจากการกินอาหาร หรือ กินลูกกวาด

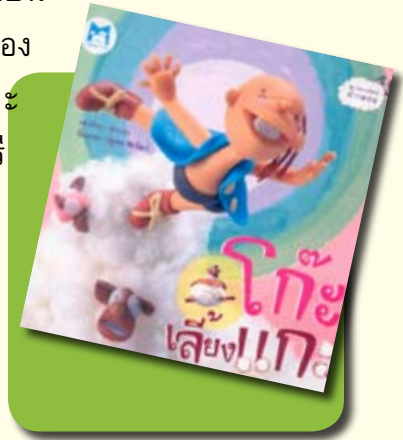
พัฒนาการด้านสติปัญญา

อี ดด ธรรมชาติธรรมชาติ ชุด ข้าว ที่อยู่ของใคร ลายของใคร หงส์น้อยหัดบินเป็นหนังสือภาพที่ดึงดูดความสนใจของเด็กๆ ได้เป็นอย่างดี ทำให้เด็กจดจ่ออยู่กับการเรียนรู้ในเรื่องราวที่อาจจะดูยากเกินกว่าเด็กวัย 3-4 ปี จะเรียนรู้ แต่การย่อยเรื่องยากให้ง่าย การนำเสนอในมุมมองที่ไม่ซับซ้อนผ่านตัวละครที่สนุกสนาน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ และเพลิดเพลิน

พัฒนาการด้านภาษา

หนังสือชุดนิทานอีสปคำกลอน ได้แก่ กระจ่างตื่นตูม ราชสีห์นุญกับหนูจืดตัวจ้อย โกะเลี้ยงแกะ กาดำกับหงส์ขาว ห้าจืดเจียวจ้าวกับแมวหง่าวตุ้ ดุ กระจ่างลายกับกระจ่าง หูเรียว มดขยันกับจ๊กจั่นเสียงใส เป็นหนังสือที่สร้างสรรค์ เป็นคำคล้องจอง ที่มีรูปแบบภาษาที่เน้นเสียงและจังหวะของคำ คล้ายภาษาดนตรี การเขียนที่ออกเสียงคล้ายเสียงพูด ทำให้การอ่านสนุกสนาน ยิ่งขึ้น เด็กๆ จึงสนุกสนานกับการฟังเรื่องราวจากนิทานที่เป็นจังหวะ

พัฒนาการด้านอารมณ์

หนังสือภาพ เรื่อง ขอหนูหลับหน้อย นอนละนะ พระจันทร์ ความรักอันอบอุ่น ทำให้เด็กฟังแล้วนอนหลับสบาย ด้วยใจที่เป็นสุข หนังสือภาพ เรื่อง รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับพ่อ รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับแม่ ทำให้พ่อแม่เข้าใจและให้โอกาสสนุกในการทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ แม้จะเป็นกิจกรรมที่พ่อแม่กังวล ว่าลูกจะได้

รับอันตราย เช่น การเข้าครัว การล้ารถ หรือการทำงานบ้าน หนังสือภาพ เรื่องลิงน้อยไอ้เอ๋ ปลาวาฬซีโมโห ทำให้เด็กต้องปรับพฤติกรรมของตน ไม่ให้เป็นอย่างลิงน้อย และปลาวาฬที่นิสัยไม่ดี

พัฒนาการด้านสังคม

หนังสือภาพ เรื่อง น้องหมีสวรรค์ ครับ สวรรค์..สวรรค์ ขอบคุณ..ขอบคุณ ทำให้เด็กได้เรียนรู้มารยาทพื้นฐานในการเข้าสังคม หนังสือภาพ เรื่อง พระจันทร์อยากมีเพื่อนสอนให้เด็กเรียนรู้การสร้างมิตรภาพ หนังสือภาพ เรื่อง ชายหญิงเท่าเทียมกัน (ขอเล่นด้วยคนนะ) นอกจากจะสอนให้เด็กได้เรียนรู้ถึงทักษะการเข้าสังคมแล้ว ยังเป็นการสอนถึงความเท่าเทียมกันของเพศชาย และเพศหญิงเป็นพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพซึ่งกันและกัน ไม่เอาเปรียบทางเพศ และหนังสือภาพ เรื่อง เจ้าหมูหุหาย และ จอมขอ จ้อ จ้อ เจี้ยก เจี้ยก ทำให้เด็ก ๆ สนุกสนานกับการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างไม่เบียดเบียนกัน หนังสือภาพ กาดำกับหงส์ขาว เป็นเพื่อนที่ดีที่บอกเด็ก ๆ ว่าถ้าเรายอมรับในสิ่งที่ตนเป็น มีความเคารพและนับถือตนเอง เด็ก ๆ ก็จะมีความสุข และเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นได้ไม่ยาก

หมู เต่า กาดำ และ ห่านเพื่อนใหม่ที่สนุกสนานของเด็ก

ชุดหนังสือเล่มแรกสำหรับเด็กวัย 3-4 ปี สร้างเพื่อนใหม่ที่น่ารักและสนุกสนานของเด็กๆ และ สร้างบรรยากาศในบ้านให้ครึกครื้น

เด็กๆ ยังคงสนใจและแสดงความชื่นชอบหนังสือในชุดหนังสือเล่มแรก ปีที่ 4 มาก โดยเฉพาะหนังสือ 4 เล่ม คือ เจ้าหมูหุหุย ลูกเต่าตัวมดเต็ม กาดำกับหงส์ขาว และ อีเล้งเค้งโค้ง สร้างความประทับใจให้เด็กๆ กระทั่งบางคนสามารถท่องได้ทั้งเล่ม หรือทุกครั้งที่ได้ฟังพ่อ แม่หรือใครอ่านให้ฟังก็ตาม เด็กๆ จะเข้ามามีส่วนร่วม ทำเสมือนอ่านได้ไปพร้อมๆ กัน ที่สำคัญในหนังสือ 3 เล่ม ที่เป็นคำคล้องจอง คือ เจ้าหมูหุหุย กาดำกับหงส์ขาว และอีเล้งเค้งโค้ง เด็กๆ จะจำได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการอ่านอย่างสนุกสนาน โดยเฉพาะคำซ้ำๆ ที่สนุก ๆ

เจ้าหมูหุหุย

นอกจากเด็กๆ จะ ส่งเสียง

ตามคำลงท้าย เช่น

- เอะ อะ โวยวาย
- ก็เปื้อกก็หนาย
- ไม่ไหว ไม่ไหว
- ก็บู้ ก็ไบ้

- ไม่ได้ ไม่ได้
- หุหอย หุหอย
- อับอ้าย อับอ้าย

แล้วเด็ก ๆ ยังท่องคาถาของนางฟ้าหมาจู้ได้อย่างคล่องปาก
และเสียงดัง

“โอม นะมะนะเมียง
โอมเพี้ยง โอมเพี้ยง นกเอี้ยงเลี้ยงควาย
โอม นะมะนะเมียง
โอมเพี้ยง โอมเพี้ยง หุหอย หุหอย”

ลูกเต่าตัวมเตี้ยม

เด็ก ๆ มีอารมณ์ร่วมและคิดว่า
ตนเองเป็นลูกเต่าตัวมเตี้ยมที่เดินตามหา
แม่เต่า เด็ก ๆ หลายคนจะแสดงความ
สงสารลูกเต่าที่เดินตัวมเตี้ยม แล้วร้องว่า
แม่จ๋า แม่ของหนูอยู่ไหนจ๊ะ และเด็ก ๆ

จะพูดแทนสัตว์ต่างๆ ที่ลูกเท่าเดินเข้าไป
 บอกว่า **แม่จ๋า...แม่ของลูกอยู่นี่เอง**
 และเด็กจะพูดโต้ตอบเป็นตัวละครอีกตัว
 หนึ่งว่า **ไม่ใช่หรอกจ๊ะ ฉัน คือ...** ซึ่ง
 ประโยคเหล่านี้เป็นประโยคซ้ำๆ ที่มีอยู่
 ตลอดเรื่องทำให้เด็ก ๆ จำได้ เพราะ
 เหตุการณ์ประกอบดึงความรู้สึกร่วมของเด็กได้
 เป็นอย่างดี

กาตำกับหงส์ขาว

เด็ก ๆ จะสนุกสนานกับคำที่มีการผันเสียงวรรณยุกต์
 และเน้นเสียงแสดงอารมณ์ ยิ่งถ้าครั้งใดพ่อแม่อ่านอย่าง
 ใส่อารมณ์และใส่จริตเสียงตามอารมณ์ของเนื้อเรื่องด้วยแล้ว
 ยิ่งทำให้เด็กสนใจและร่วมเปล่งเสียงดังลั่นบ้านบ่อยๆ เช่น

กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า

นก กอ อา กา บินมา คล้า คล้า....

ทำไมหน้าตาอย่างนี้

หงุดหงิดทุกที ทำไม ด้า ดำ

ทำไมขนตาอย่างนี้

หงุดหงิดทุกที ทำไม ด้า ดำ...

ทำไมไม่ขาวเหมือนเขา

เศร้า เศร้า เศร้า ดำ ด้า ดำ ดำ

อีเล้งเค้งโค้ง

ห่านตัวน้อย ที่ชอบส่งเสียง อีเล้งเค้งโค้ง ทำให้เด็ก ๆ ส่งเสียงตะโกนร้อง ส่งเสียงเป็นเพลง อีเล้งเค้งโค้งตามอย่าง สนุกสนาน เด็ก ๆ ทุกคน คอยจ้องที่จะส่งเสียงในวรรณคดีอย่าง ใจจดใจจ่อ

มีห่านตัวหนึ่ง
ไม่เอ่ยปากพูด
แต่ห่านตัวนั้น
อีเล้งเค้งโค้ง.....

กลับบ้านดีกว่า
บ้านเราสุขใจ
เจ้าห่านจีนบาน
อีเล้งเค้งโค้ง

หน้าบึ้งหน้าบูด
หน้าบูดทั้งวัน
ส่งเสียงเป็นเพลง

ลาทีเมืองใหญ่
ไร้เรื่องรำคาญ
ส่งเสียงเป็นเพลง

หนังสือทำให้เด็กฉลาดและเป็นคนดีได้

(ข้อมูลจากเด็กและครอบครัวจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 82.05 ของเด็กในโครงการ)

พ่อแม่ทุกคนย่อมปรารถนาให้ลูกเติบโตเป็นคนดี มีความสุข และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เมื่อเข้าร่วมโครงการฯ พ่อแม่ในกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่คาดหวังว่า “หนังสือ” น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญที่จะ ใ้ สิ่งดีๆ ให้แก่ลูกตั้งแต่ขวบปีแรกของชีวิต ซึ่งกระบวนการของ **หนังสือเล่มแรก Bookstart** ที่พ่อแม่ใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการอยู่กับลูกอย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น ตลอด 3-4 ปีที่ผ่านมา พ่อแม่กลุ่มนี้ยังคงอุ้มลูกนั่งตัก แล้วสู้อรักด้วยหนังสือ กระทั่งหนังสือกลายเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว หนังสือทำให้พ่อแม่ได้ดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ทำให้ลูกรู้สึกปลอดภัย ด้วย อ้อมกอด การสบตา การลูบหัว การสัมผัส การพูดคุย และความใกล้ชิดด้วยการเล่น การเล่านิทาน และอ่านหนังสือ ร่วมกันจะทำให้ลูกรู้สึกที่ไม่ถูกทอดทิ้ง และเกิดความรู้สึกมั่นใจว่าเมื่อมีอะไรมากระทบจะมีคุณพ่อคุณแม่อยู่ใกล้ๆ

การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้น น้ำเสียงที่เด็กได้ยิน ภาพที่เด็กได้เห็น ช่วยสร้างจินตนาการของเด็กได้อย่างแนบเนียน ส่งผลให้เซลล์สมองของเด็กทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนั้น ความคิดจากหนังสือหรือนิทาน ยังเป็นการสร้าง

โลกแห่งการเรียนรู้ ที่ให้เด็กเกิดจินตนาการอย่างกว้างไกลไม่สิ้นสุด ช่วงของการเล่นิทาน หรืออ่านหนังสือของพ่อแม่จึงเป็นช่วงเวลาหรรษา ที่ลูกตั้งตารอเพราะถือเป็นช่วงสำคัญ และพิเศษสุด ที่ลูกจะได้รับการสัมผัสที่อบอุ่น จากพ่อแม่สัมผัสถึงความรัก ความอบอุ่นของพ่อแม่ผ่านน้ำเสียงที่คุ้นชิน เพราะไม่มีสักครั้ง หรือพ่อแม่สักคน ที่เล่นิทาน หรือ อ่านหนังสือให้ลูกฟังด้วยอารมณ์ที่โกรธเกรี้ยวกราด ดุดัน มีแต่การสื่อสารในทุกด้านด้วยความอ่อนโยนด้วยความรักจากใจพ่อแม่สู่ใจลูก

หนังสือสำคัญในการสร้างให้เด็กฉลาดและเป็นคนดี

◆ ความฉลาดทางสติปัญญา Intelligence Quotient : IQ

กระแสของความต้องการที่จะเลี้ยงดูลูกน้อยให้เป็นเด็กฉลาด เกิดขึ้นทั่วไปในสังคมไทยทั้งในสังคมเมืองและชนบท มีหนทางใดที่จะทำให้ลูกฉลาดได้ พ่อแม่เป็นต้องสนใจใคร่ทำ เพราะใคร ๆ ก็ปรารถนาให้ลูกของตนเป็นเด็กฉลาดทั้งนั้น

เด็กในโครงการหนังสือเล่มแรก ถือว่าโชคดีกว่าเด็กทั่วไป เพราะพ่อแม่เข้าสู่กระบวนการเตรียมลูกสู่ความฉลาดมาแล้ว 3 ปี ตั้งแต่ปี 2547 กระทั่งเข้าปีที่ 4 เด็กหลายคนฉายแววฉลาดอย่างชัดเจน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่เด็กได้ฟังพ่อ แม่ อ่านหนังสือให้ฟังตั้งแต่อายุ 6 เดือน ฟังทุกวัน วันละ 5-15 นาที ความสัมพันธ์ที่ดี และความอบอุ่นในครอบครัว เป็นพลังให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากหนังสือที่อ่านมาตลอด 3-4 ปี เนื้อหาในหนังสือกระทบความรู้สึก และความสนใจของเด็กในทุกด้าน เด็กในโครงการจึงเป็นกลุ่มเด็กที่มีความพร้อมมากกว่าเด็กคนอื่นที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล หรือแม้แต่ในครอบครัวที่ยังดูแลเด็กเอง

การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกระบวนการในการสร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ความจำ คำนำฉความคิดสร้างสรรค์ ทักษะต่างๆ เหล่านี้จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน การทำให้ลูกได้มองเห็นคุณค่าตนเอง อารมณ์ดี มีสมาธิ สดชื่น คิดอะไรได้เร็ว และมีความอดทน

ประเมินได้จากการอ่านหนังสือนิทานภาพ เรื่อง เจ้าหมูหุหาย

เด็กในโครงการ ร้อยละ 93.75 มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ดังนี้

- ที่เพื่อน ๆ ไม่รักหมูตุ๋ย ไม่เล่นกับหมูตุ๋ย เพราะหมูตุ๋ยเป็นเด็กเกเร

- เวลาที่เดินบ้านดั่ง ๆ ยายจะบอกว่าอย่าเดินตึงตึง เหมือนหมูตุ๋ย

- เวลาที่ส่งเสียงดั่ง ยาก็จะบอกว่าอย่าส่งเสียงดั่ง อะ อะ โวยวายเหมือนหมูตุ๋ย

- นางฟ้ามาจาก เป็น นางฟ้าในนิทาน ไม่ใช่เรื่องจริง

เพราะนางฟ้าจริง ๆ ต้องเป็นคนสวย เป็นนางฟ้าไม่ใช่เป็นหมา ต้องผมยาว ใส่มงกุฎเพชรและมีคทา เหมือนคนเดินหน้า กลองยาว (ดรัมเมเยอร์)

- โอม นะ มะ นะ เมียง นกเอี้ยงเลี้ยงควาย เป็นโอม ตลก ๆ ไม่ใช่โอมจริง โอมจริงจะต้อง โอม นะโมต์สสะ แล้ว กราบ 3 ครั้ง

- กินมากไม่ได้ เตี้ยวพุงพลุ้ย ๆ เหมือนหมูตุ๋ย
- ถ้ามีคนเอาก้อนหินปาใส่เหมือนที่หมูตุ๋ยใช้ก้อนหิน

ปานกแก้ว ก็เจ็บ และจะโกรธ แต่ไม่ปากลับหรือ เพราะเตี้ยว เขาเจ็บ

- ถ้าหุหายก็จะตกใจ ฟัง ไม่ได้ยิน ไม่มีหูก็ไม่ได้ยินแม่ อ่านหนังสือ

เด็กในโครงการ ร้อยละ 92.08 มีทักษะเชิงคณิตศาสตร์

- ร้อยละ 100 สามารถบอกเรื่องสี่ได้
- ร้อยละ 100 สามารถนับเลขได้ 1 - 10
- ร้อยละ 81.25 สามารถเรียงลำดับเรื่องราวของเจ้า หมูหุหุหายได้ แม้จะไม่ละเอียด แต่ก็เข้าใจได้ โดยสามารถบอกได้ว่า หมูตุ้ยเป็นเด็กเกเร เอาก้อนหินปาดอกแก้ว นางฟ้าหมาจู เลยสาปให้หุหุหาย หมูตุ้ยร้อง ใ้ หยา ใ้ หยา และต้องทำดี 10 อย่างหุจึงจะคืนมาได้

เด็กในโครงการ ร้อยละ 78.13 สามารถใช้เหตุผล และเชื่อมโยงได้

- หมูตุ้ยต้องทำดี 10 อย่าง เพราะเป็นเด็กไม่ดี เป็นเด็กเกเร แต่หนูไม่ได้เกเร ไม่แก๊งเพื่อน ก็ต้องทำดี 10 อย่างด้วย จะได้ขึ้นสวรรค์
- เพราะหมูตุ้ยเกเร นางฟ้าหมาจูจึงสาป หนูไม่เกเร หรอก เตียวเพื่อน ๆ ทุกตัว ก็เปื่อก็หน้าย เหมือนหมูตุ้ย

❖ ความฉลาดทางอารมณ์

Emotional quotient : EQ

ความฉลาดทางอารมณ์ Emotional Quotient (EQ) หรือ วุฒิภาวะทางอารมณ์ของลูก เป็นสิ่งที่พ่อแม่ทุกคนให้ความสนใจ เพราะใน

แต่ละวันจะต้องเผชิญกับภาวะอารมณ์ที่หงุดหงิดได้อย่างง่าย ๆ ของคนรอบข้าง และโดยเฉพาะของลูกน้อยเสมอ ๆ

พ่อแม่ทุกคนปรารถนาให้ลูกของตนมีความฉลาดทางอารมณ์ หรือมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงและคาดหวังว่าหนังสือจะถูกพ่อแม่นำมาใช้เป็นสื่อให้ลูกเรียนรู้จากพฤติกรรมของตัวละคร ด้วยหวังว่าหนังสือที่ทางโครงการมอบให้ และหนังสือที่พ่อแม่คัดสรรมานั้นจะเป็นช่องทางในการทำให้ลูกรู้จักตนเอง ไม่ดูแคลนคนอื่น รู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีน้ำใจให้ผู้อื่น สงสารคนอื่น เป็นคนมีเมตตา รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้ได้ รวมถึงการมุ่งหวังที่จะปลูกฝังความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยในตนเองให้กับลูก

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น พฤติกรรมของพ่อแม่ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของลูก ถ้าพ่อแม่เป็นคนมองโลกในแง่ดี คิดทางบวก พุดจาไพเราะ นุ่มนวล ลูกก็จะซึมซับรับไว้เป็นพฤติกรรมของตน ในทางตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย คิดทางลบ ใช้ความรุนแรง เจ้าคิดเจ้าแค้น พุดจาหยาบคาย ลูกคงมีพฤติกรรมตามพ่อตามแม่อย่างป้องปิดไม่ได้ นอกจากพ่อแม่

ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว
ยังต้องใช้หนังสือเป็นเครื่องมือในการสร้างให้ลูกจัดการกับ
อารมณ์ตนเองให้ได้ อีกทั้งยังใช้ตัวละครที่สนุกสนาน มีชีวิต
ชีวา เป็นสื่อในการอบรมบ่มสอนให้ลูกรับรู้อารมณ์ของคนอื่น
เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ดี มีความขยันหมั่นเพียร เคารพสิทธิ
ของผู้อื่น

ประเมินจากการอ่านหนังสือนิทานภาพ เรื่อง เจ้าหมูหุหาย

เด็กในโครงการ ร้อยละ 35.94 แสดงออกถึงการแก้
ปัญหาด้วยความรุนแรง ถ้าหมูตุ๋ยมาแกล้งหนู หนูก็จะ
ตบมันเลย ตบมัน ตีมัน ม่ามัน

บันทึก : เด็กได้รับอิทธิพลทางพฤติกรรมมาจาก
ละคร เรื่อง แรมพิศवास ซึ่งเด็กบอกว่าชอบดูละครเรื่องนี้
เพราะมีการตบกันมันดี สนุกดี

เรื่องนี้ จำเป็นต้องวางแผนร่วมกันระหว่างคนทำงาน
ครอบครัว พี่เลี้ยงเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียน
อนุบาล

ประเมินจากการอ่านหนังสือนิทานภาพ เรื่อง ลูกเต่าตัวมเตี้ยม

เด็กในโครงการฯ ร้อยละ 100 รู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สงสาร
คนอื่น เป็นคนมีเมตตา

เด็กในโครงการฯ ร้อยละ 71.88 พุดจาไพเราะ อ่อนโยน

เด็กในโครงการฯ ร้อยละ 85.94 มีน้ำใจ ให้อภัยผู้อื่น

เด็กในโครงการฯ ร้อยละ 100 อารมณ์ดี

- สงสารลูกเต่านะ ต้องเดินหาแม่
- แม่บู่ใจดี ดวงดาวก็ใจดี ปลาดาวก็ใจดี ปลาหมึก
ยักษ์ก็ใจดี ทุกตัวช่วยลูกเต่าน้อยหาแม่

- เด็ก ๆ หลายคนจะเรียกหาแม่ เหมือนลูกเต๋าน้อย ร้องเรียกแม่ **แม่จ๋า แม่ของหนูอยู่ไหนจ๊ะ**

● ความฉลาดในการแก้ปัญหา Adversity Quotient : AQ

ความฉลาดในการแก้ปัญหา Adversity Quotient (AQ) เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่พ่อแม่หาหนทางในการสร้างให้เกิดในลูก เพราะพ่อแม่ทุกคน ต้องการให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อมั่นตนเองในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำทุกวิถีทางที่จะวางพื้นฐานตั้งแต่ลูกลยังเล็กเพื่อให้ลูกเติบโตขึ้นเป็นคนทีกล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้อง ที่ควร สิ่งทีสร้างความหนักใจให้พ่อแม่ทุกคนเป็นอย่างมาก คือ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นนามธรรม จึงเป็นเรื่องยาก ทีจะสอนลูกให้เข้าใจ ดังนั้นหนังสือจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการ **ย่อย** เรื่องยาก ให้เป็นเรื่องง่าย ทำเรื่องหนักให้เป็นเรื่องเบา และทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมจนได้ หนังสือหลายเล่มทีนำเสนอเรื่องราวอย่างสนุกสนาน

ทำให้เด็กเรียนรู้ผ่านพฤติกรรมของตัวละคร ที่เป็นคนกล้าหาญ ในการตัดสินใจ การควบคุมสถานการณ์และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจและรู้จักคนอย่าง หลากหลาย มีความอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีสติในการแก้ไข ปัญหาอย่างคนที่มองโลกในแง่ดี ซึ่งกระบวนการสร้าง พฤติกรรมเหล่านี้นอกจากหนังสือแล้ว การปล่อยให้เด็กเผชิญ กับอุปสรรคบ้าง ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัว ความรัก ความเมตตาและการเป็นต้นแบบที่ดีของพ่อแม่ก็เป็นสิ่งสำคัญ ประเมินจากการเล่านิทานภาพ เรื่อง **อีเล้งเค้งโค้ง**

เด็กในโครงการร้อยละ 70.31 กล้าหาญในการ ตัดสินใจ และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีความอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีสติในการแก้ไขปัญหา อย่างคนที่มองโลกในแง่ดี

★ ห่านไม่พูด หน้าบูดทั้งวัน คงปวดท้องเหมือนกูกไก่ เพราะกินลูกกวาดสีแดงแปด เขี้ยวปี (เด็กจำหนังสือภาพเรื่อง กูกไก่ปวดท้องที่ได้รับในปีที่ 2 ได้)

★ แม่หน้าบึ้ง หนูเสียใจก็จะเข้าไปกอด โอ้...แม่อย่าเสียใจนะ

★ พ่อหน้าบึ้งวิ่งหนีดีกว่า เตียวโดนด่า

★ หนูหน้าบึ้ง แม่จะส่งเสียงเป็นเพลง อีเลี้ยงคังคัง

★ เวลาไปเที่ยวนั่งรถคนเยอะก็รำคาญ แต่ก็กอดแม่ไว้

★ เวลาไปเที่ยวกับแม่นั่งรถคนเยอะ ก็ไม่เป็นไรเตียวเตียว ก็ถึงในเมืองรถเยอะจะไปไหนก็ไปกับพ่อ ไปกับแม่

★ ไปเที่ยวในเมืองจะข้ามถนนต้องรอพ่อ ต้องจุมมือแม่ ข้ามถนนคนเดียวไม่ได้เตียวรถชน ไฟเขียวรถไป ข้ามไม่ได้ ไฟแดงรถหยุดข้ามได้

★ ไปเที่ยวกับพ่อแม่ถ้าหลงทางก็ไปหาตำรวจ มีคนที่ไม่รู้จักมาชวนไปเที่ยว ไม่ไปหรอก ก็ไม่รู้จักกันนี้จะไปได้อย่างไร

★ ทิ้งขยะเลอะเทอะหนูไม่ทำหรอก หนูทิ้งลงถังขยะ คนกวาดถนน เป็นคนดีทำให้ถนนสะอาด เขาช่วยเราเก็บขยะ

★ ช่วยคนกวาดถนนได้ เราก็ต้องทิ้งขยะในถัง (ถังขยะ) เขาจะได้อะไรไม่เหนื่อย

★ อยู่บ้านต้องช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เก็บที่นอนเอง แต่งตัวเอง กินข้าวเอง เก็บของเล่นใส่ตะกร้า กวาดบ้านทิ้งขยะลงถัง

● ความฉลาดทางจริยธรรม คุณธรรม

Moral Quotient (MQ)

เรื่องของจริยธรรม คุณธรรม เป็นเรื่อง que เด็กต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เล็กจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ พ่อแม่ การปลูกฝังให้เด็กมีศีลธรรมพื้นฐาน มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเร่งสร้างให้เกิดในสังคมไทย เพราะในทุกวันนี้ ปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เพราะคนในสังคมขาดคุณธรรมและจริยธรรม โดยธรรมชาติของเด็กวัย 3-4 ปี เป็นวัยที่ตัวเองต้อง

มาก่อน ความต้องการต้องได้รับการตอบสนองก่อน ต้องได้ก่อน ต้องเล่นก่อน คิดถึงตัวเองก่อน ไม่ว่าจะทำอะไร จะอยู่ที่ไหน จะคิดเสมอว่าตัวเองต้องเป็นใหญ่ ต้องเป็นคนสำคัญทุกพฤติกรรมที่ทำ คิดว่าถูกต้องทั้งนั้น ทุกอย่างที่ต้องการถูกต้องทั้งนั้น ต้องได้ทั้งนั้น พ่อแม่จึงต้อง

ช่วยลูกในการส่งเสริมและสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดในช่วงนี้ได้ด้วยการสอนให้ลูกมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กอื่น เข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ดีขึ้น

นอกจากการเป็นต้นแบบให้ลูกได้ซึมซับพฤติกรรมที่ดีแล้ว พ่อแม่ทั้งร้อยละ 100 ต่างฝากความหวังไว้กับหนังสือดีๆ ที่จะมาเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมพื้นฐานและสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้ซึมลึกลงในจิตใจสำนึกของลูก ด้วยหวังว่าเมื่อลูกเติบโตใหญ่จะได้เป็นคนดี เป็นคนที่มีจิตสำนึกดี ไม่เห็นแก่ตัว ใช้ชีวิตอยู่อย่างไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่น และดูแลสังคมได้ตามสมควร

การอ่านหนังสือดีๆ ให้ลูกฟัง นอกจากจะ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวแล้ว ยังทำให้ลูกมั่นใจในการกระทำ

ของพ่อแม่ ควบคู่ไปกับการถ่ายทอดทางศีลธรรมโดยมีผู้ใหญ่ในบ้านทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าอยากให้ลูกมีความภูมิใจในตนเอง พ่อแม่ต้องเป็นคนที่มีภูมิใจในตนเอง ภูมิใจในตัวลูก ภูมิใจในกันและกัน ซึ่งสามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยการชื่นชมลูกและสอนให้ลูกชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และมีความสุขแสดงให้เห็นถึงการชื่นชมในความสำเร็จของคนอื่นอย่างจริงใจ

ประเมินจากการอ่านหนังสือนิทานภาพ เรื่อง เจ้าหมูหูหาย

เด็กในโครงการ ร้อยละ 93.75 มีคุณธรรมพื้นฐาน

หมูตุ๋ยเดินดิ่งดั่ง   ส่งเสียงดั่งเอะ อะ โวยวาย
เกอร์ใคร ใคร ไปทั่ว   เพื่อน เพื่อนทุกตัวก็เบื่อก็น่า
ทุกตัว ต่างเอือมระอา   พากันส่ายหน้า ไม่ไหว ไม่ไหว
ไม่มีใครชอบหมูตุ๋ย   เห็นพุงพลุ้ย พลุ้ย ก็บู้ ก็บี้

- เสียงดิ่งไม่ดี คนดีเขาพูดกันเบา เบา คนเมา คนบ้า
พูดเสียงดัง

- หมูเกอร์เพื่อนไม่รัก เด็กเกอร์
เพื่อนไม่รัก

- แกล้งเพื่อนบาป

- คนเกอร์เป็นคนไม่ดี หนูไม่เกอร์
หรรอกเตี้ยวดกนรก

- พ่อเสียงดัง แม่ไม่ชอบ หนูไม่เสียงดัง แม่รักหนู
- เพื่อน ๆ ไม่รักแล้วจะเล่นกับใคร เล่นคนเดียวไม่สนุก
- จริง ๆ นะคนเกเรไม่มีคนชอบ

เจอแมวเหมียว เหมียว หง่าว หง่าว หมูตุ๋ยก็เข้าไปดึงหู
ซ้าย

จับปล้น หูซ้ายหมูตุ๋ย

ก๊ิก กุ๋ย ก๊ิก กุ๋ย หายวับทันใด

นกแก้ว บินมา ลิบ ลิบ

หมูตุ๋ยก็หียบ ก้อนหินปาใส่

จับปล้น หูขวาหมูตุ๋ย

ก๊ิก กุ๋ย ก๊ิก กุ๋ย หายวับทันใด

- หมูตุ๋ยเป็นเด็กไม่ดี เกเรเพื่อน
- ถ้าหมูตุ๋ยมาดึงหูหนู หนูก็วิ่งหนี
- หนูไม่ดึงหูเพื่อนหรอก เพราะไม่ดี
- หนูไม่แกล้งเพื่อนหรอก เพราะไม่ดี
- แกล้งคนอื่นเขาจะเสียใจ ใครมาแกล้งหนู หนูก็เสียใจ ไม่แกล้งกันดีกว่า
- แม่บอกว่าเล่นกับเพื่อนต้องเล่นกันดี ๆ อย่าแกล้งกัน

ตัวอย่างบันทึกการอ่านของครอบครัว

ชื่อเด็ก อ.ก.ก.ก. นามสกุล ก.ก.ก.ก. ชื่อเล่น ก.ก.ก.

บันทึก	0	1	2	3		
	8.00 - 8.15 เวลาหยุด 12.00 - 12.30 รับประทานอาหาร 20.10 - 20.25 ฝึกเขียนตัว	วัน - 20.30 - 20.45 ฝึกเขียนตัว - 20.50 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	วัน - 20.00 ฝึกเขียนตัว - 20.10 ฝึกเขียนตัว - 20.20 ฝึกเขียนตัว	วัน - 21.00 - 21.15 ฝึกเขียนตัว - 21.20 - 21.35 ฝึกเขียนตัว	วัน	
4	5	6	7	8	9	10
18.00 - 18.15 ฝึกเขียนตัว - 18.20 - 18.35 ฝึกเขียนตัว - 18.40 - 18.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว
11	12	13	14	15	16	17
19.30 - 19.45 ฝึกเขียนตัว - 19.50 - 19.55 ฝึกเขียนตัว - 20.00 - 20.05 ฝึกเขียนตัว	19.30 - 19.45 ฝึกเขียนตัว - 19.50 - 19.55 ฝึกเขียนตัว - 20.00 - 20.05 ฝึกเขียนตัว				20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว
18	19	20	21	22	23	24
20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว	19.00 - 19.15 ฝึกเขียนตัว - 19.20 - 19.35 ฝึกเขียนตัว - 19.40 - 19.55 ฝึกเขียนตัว	19.00 - 19.15 ฝึกเขียนตัว - 19.20 - 19.35 ฝึกเขียนตัว - 19.40 - 19.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว
25	26	27	28	29	30	31
20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	19.00 - 19.15 ฝึกเขียนตัว - 19.20 - 19.35 ฝึกเขียนตัว - 19.40 - 19.55 ฝึกเขียนตัว	21.00 - 21.15 ฝึกเขียนตัว - 21.20 - 21.35 ฝึกเขียนตัว - 21.40 - 21.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	19.00 - 19.15 ฝึกเขียนตัว - 19.20 - 19.35 ฝึกเขียนตัว - 19.40 - 19.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว	20.00 - 20.15 ฝึกเขียนตัว - 20.20 - 20.35 ฝึกเขียนตัว - 20.40 - 20.55 ฝึกเขียนตัว

ชื่อ ก.ก.ก.ก. / ก.ก.ก.ก. ระยะเวลา ก.ก.ก.ก. - ฝึกอ่านหนังสือทุกวันในทุกวัน ก.ก.ก.ก. / ก.ก.ก.ก. (ก.ก.ก.ก.) เป็นผู้บันทึก

บันทึก	0	1	2	3
	08.00-09.15 - ฝึกพูด 09.00-09.30 ฝึกเขียน 09.30-10.00 ฝึกอ่าน	08.00-09.15 - ฝึกพูด 09.00-09.30 - ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด 09.30-09.45 - ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด 09.30-09.45 - ฝึกเขียน
4	5	6	7	8
09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.10-09.30 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน
11	12	13	14	15
09.15-09.30 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	ฝึกเขียน	09.15-09.30 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.15-09.30 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน
18	19	20	21	22
09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน
25	26	27	28	29
09.30-09.45 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน	09.00-09.15 - ฝึกพูด ฝึกเขียน

จากความสำคัญของหนังสือดังกล่าว หนังสือจึงเป็นเครื่องมือในการดูแลเด็กให้เป็นคนเก่งที่ดีและมีความสุขได้ เพราะ

1. หนังสือเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความฉลาด
2. หนังสือเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ
3. หนังสือเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม
4. หนังสือเป็นเครื่องมือที่ดีของพ่อแม่ในการอบรม บ่มสอนลูกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีศีลธรรมพื้นฐาน
5. หนังสือเป็นเครื่องมือในการสร้างให้ลูกมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง
6. หนังสือเป็นเครื่องมือในการสร้างให้ลูกมีวินัย
7. หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะทางภาษา
8. หนังสือเป็นเครื่องมือในการสร้างให้ลูกมีทักษะชีวิต

ภาคีใหม่ ในการทำงาน

เมื่อปี 2547 การดำเนินงานโครงการหนังสือเล่มแรก เริ่มดำเนินงานในพื้นที่กบองค์กรภาคี ได้แก่ โรงพยาบาล องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กทั้งในรูปแบบศูนย์เลี้ยงดูเด็ก และสถานสงเคราะห์ รวมถึงสถานรับเลี้ยงเด็กในองค์กรสถานศึกษา

การทำงานจึงเป็นการทำงานร่วมกับส่วนดังกล่าวเป็นหลักด้วย เพราะเป็นองค์กรที่มีสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเด็ก พ่อแม่และครอบครัว

ในปี 2550 การดำเนินงานต้องเปลี่ยนจากโรงพยาบาล องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กทั้งในรูปแบบศูนย์เลี้ยงดูเด็ก และสถานสงเคราะห์ รวมถึงสถานรับเลี้ยงเด็กในองค์กร สถานศึกษา มาเป็นโรงเรียนอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยเพราะเด็กในโครงการ **ร้อยละ 66.29** เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอีกส่วนหนึ่ง **ร้อยละ 33.71** ที่พ่อแม่ยังคงเลี้ยงเองที่บ้าน เป็นกลุ่มที่โครงการต้องทำงานร่วมกับครอบครัวโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่ทางโรงพยาบาลในพื้นที่เป็นผู้ดูแล เพราะเด็กทุกคนจะเข้ามารับวัคซีนชุดสุดท้าย เมื่ออายุได้ 15 - 18 เดือน ยกเว้นในบางพื้นที่ ที่ทางโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และเทศบาล จึงยังคงทำงานร่วมกันและวางแผนในการทำงานร่วมกันเพื่อเฝ้ามองพฤติกรรมของเด็ก จนถึงเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

กระบวนการสร้างครูให้รู้จักและรักหนังสือ

หนังสือถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู ทำให้ครูเห็นถึงคุณค่าในตนเอง เห็นถึงคุณค่าของเด็กและเห็นถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก ตัวละครในหนังสือภาพ เนื้อหาของหนังสือ ภาพประกอบหนังสือ ล้วนเป็นสื่อการเรียนการสอนชั้นเยี่ยมที่ครูสามารถนำมาใช้ได้ในทุกสถานการณ์ ทั้งมีและไม่มีหนังสืออยู่กับตัว เรื่องราวที่ครูอ่าน เป็นเรื่องราวที่เด็กจำ ดังนั้น เมื่อใดที่ครูกล่าวถึง แม้จะไม่มีหนังสือก็ตาม แต่เด็กจะสามารถใช้จินตนาการเห็นภาพได้อย่างแจ่มชัด

ตัวอย่างแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้
จากหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) เรื่อง กูกไก่ปวดท้อง

นิทานภาพที่ร้อยเรียงเรื่องราวด้วยถ้อยคำน่ารัก และภาพประกอบน่าเอ็นดู นำเสนอเรื่องราวของกูกไก่ที่จะทำให้อีกๆ ได้เรียนรู้การเลือกสิ่งของที่มีประโยชน์ เพราะอาหารที่สีสันสดใส เช่น ลูกกวาดสีฉูดฉาดที่มีสารพิษเจือปน และส่งผลเสียต่อสุขภาพของเด็กๆ

เนื้อหาของหนังสือเรื่องกูกไก่ปวดท้อง

กูกไก่อินลูกกวาด
กูกไก่อมีความสุข
จับพลับกูกไก่ปวดท้อง
แม่ไก่พาไปหาหมอ
ลูกกวาดปวดท้อง
นกแก้วปวดท้อง
ทุกตัวนั่งร้อง
ป่าหมีบอก เด็กน้อย...
แดงแปด เขียวแปด สีสวย
ทีหลังจะกินลูกกวาด
เด็ก เด็ก ต่างตั้งใจฟัง
วันนี้เราหายปวดท้อง

สีฉูดฉาด แดงแปด เขียวแปด
หัวเราะสนุก ยูฮู...อ้ออ้อดี
กูกไก่อั่งร้องให้ครางอ้อ อ้อ
กูกไก่อั่งร้อห้องป่าหมี
ลูกกบปวดท้อง
นกกระจิบปวดท้อง
หน้าห้องป่าหมี
ลูกกวาดอ้ออ้อ แต่ระวังหน่อยซี
มีสารพิษปนด้วย จึงปวดท้องอย่างนี้
เลือกสีสะอาด หอมฉัดดี
ต่อไประวังตัวเองดีดี
เด็กเด็กจึงต้อง ขอบคุณป่าหมี

- ★ มารยาทการกินของเด็ก ๆ
- ★ ประเภทของอาหาร
- ★ อาหารมื้อหลัก อาหารว่าง ขนม อาหารขบเคี้ยว
- ★ ประโยชน์และโทษของอาหารแต่ละประเภท
- ★ อะไรที่ทำให้กูกไก่มีความสุข
- ★ อะไรที่ทำให้เด็ก ๆ มีความสุข
- ★ อะไรที่ทำให้พ่อแม่มีความสุข
- ★ ทำไมกูกไก่จึงปวดท้อง
- ★ เด็ก ๆ เคยปวดท้องหรือไม่
- ★ พ่อแม่ของเด็ก ๆ เคยปวดท้องหรือไม่
- ★ สาเหตุของการปวดท้อง
- ★ การรักษาอาการปวดท้อง
- ★ โรคภัยไข้เจ็บอื่น ๆ ที่เด็ก พ่อแม่และคนในครอบครัว เคยเป็น
- ★ สมาชิกในครอบครัวของกูกไก่
- ★ สมาชิกในครอบครัวของเด็ก ๆ
- ★ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
- ★ การอยู่ร่วมกันในครอบครัว

จากครอบครัวสู่รั้วโรงเรียน

ในช่วงแรกของชีวิต

เด็กๆ มี พ่อ แม่เป็นครูคนแรก ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีฐานะ คนที่มีความรู้สูง หรือจะเป็นคนธรรมดา ที่มีวิถีชาวบ้านๆ ที่ไม่ได้มีการศึกษามากมาย แต่พ่อแม่ทุกคนรู้ว่าตนนั้นเป็นต้นแบบของลูก ดังนั้น ทุกพฤติกรรมที่ทำจึงส่งผลต่อลูกโดยตรง ลูกพร้อมที่จะเรียนรู้ และเลียนแบบทั้งพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีที่พ่อแม่แสดงให้เห็น สิ่งไหนที่พ่อคิด แม่คิด พ่อได้ฟัง แม่ได้ฟัง พ่อได้กิน แม่ได้กิน พ่อได้อ่าน และแม่ได้อ่าน ทั้งหมดจะส่งผลโดยตรงถึงลูก

แล้วถึงวันหนึ่ง ที่ลูกต้องจากอกพ่อแม่สู่การใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ ที่มีผู้ใหญ่ คนหนึ่งหรือสองคนซึ่งเป็นคนแปลกหน้าแต่เข้ามาทำบทบาทบางอย่างแทนพ่อแม่

การเข้าโรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นที่เด็กจะต้องออกจากสังคมครอบครัว สู่สังคมที่กว้างขึ้น และต้องใช้เวลาอยู่อย่างยาวนาน เกือบ 8 ชั่วโมงในแต่ละวัน โรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสังคมแรกถัดจากบ้านที่เด็กต้องเรียนรู้อย่างเป็นทางการ จึงถือเป็นประสบการณ์ครั้งแรกที่สำคัญที่เด็กต้องอยู่ในโลกตา ต้องมีวินัยและต้องใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังมากยิ่งขึ้น

เด็กในโครงการ

ร้อยละ 33.71 พ่อแม่ยังคงเลี้ยงเองที่บ้าน

ร้อยละ 15.73 พ่อแม่นำไปเข้าโรงเรียนอนุบาลแบบ
เข้าไปเย็นกลับ

ร้อยละ 50.56 พ่อแม่นำไปฝากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
แบบเข้าไปเย็นกลับ

การเข้าโรงเรียนของเด็กเล็ก
ถือเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญยิ่งของ
ชีวิต ที่มีความเปลี่ยนแปลงมากมาย
เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่
ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตตั้งแต่
ตื่นนอน ที่เมื่อก่อนไม่มีเงื่อนไข

เรื่องเวลา แต่ตอนนี้ไปต้องถูกกำหนดให้ทำกิจวัตรตามเวลา
ตื่นนอน อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน แต่งชุดนักเรียน
รับประทานอาหารเช้า แล้วเดินทางไปโรงเรียน เพื่อใช้ชีวิต
เกือบทั้งวันในสถานที่ใหม่ที่ไม่น่าชิน ต้องอยู่กับผู้ใหญ่ที่
ไม่รู้จัก คือ ครู รวมทั้งเพื่อนๆ อีกมากหน้าหลายตา และแต่ละ
คนก็มีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ต่างกัน

เด็กในช่วงวัย 3-4 ปีนี้เป็นวัยที่ยังไม่สามารถแยก
โลกความจริงและโลกของความฝันได้ เวลาเด็กเล่นจึงยัง

ไม่สามารถแยกตัวจากของที่เล่นได้ เด็กจึงเล่นอย่างเอาจริงเอาจัง เมื่อถูกขัดใจ เด็กจะไม่ยอม และยอมไม่ได้

เรื่องขัดแย้งกับเพื่อนใหม่เป็นเรื่องธรรมดาของเด็กวัยนี้ ที่เป็นวัยแห่งการมีตนเองเป็นศูนย์กลาง และมีความอดทนในการรอคอยน้อยมาก พ่อแม่ทุกคนจึงต้องเตรียมความพร้อมของเด็กเรื่องนี้เป็นอย่างมากและให้เหมาะสม โดยที่ครูเองก็ต้องเข้าใจว่าพ่อแม่เป็นหุ้นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของลูก แต่ครูก็มีส่วนไม่น้อยไปกว่ากัน การที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของลูกจึงต้องร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัย 3-4 ปี เด็กๆ มักชอบที่จะทำอะไรด้วยตัวเอง และสามารถทำอะไรด้วยตัวเองได้หลายอย่าง และในแต่ละวันนั้นมีสิ่งหลากหลายทำทนายให้ทำอยู่ตลอดเวลา เช่น แต่งตัวเอง ใส่รองเท้า ผู้เชือกเอง และมีหลายครั้งที่เด็กทำไม่ได้ จึงผิดหวังเสียใจ ซึ่งพ่อแม่ไม่ควรช่วยเหลือ และเข้าไปจัดการทุกอย่าง ควรปล่อยให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจ และมั่นใจในตัวเอง คอยสนับสนุนก็พอ

เมื่อลูกเข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ พ่อแม่ทุกคนล้วนเห็นพ้องต้องกันว่าการเล่นิทาน และอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอเป็นช่องทางที่ดี

ที่สุด ที่เคยใช้ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลมาแล้วจากบ้าน การอ่านหนังสือให้เด็กฟังในโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นการต่อเนื่องในการสร้างนิสัยการเรียนรู้ให้กับเด็ก เพราะหนังสือเป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานสอดแทรกอยู่ การเล่านิทานและอ่านหนังสือให้เด็กฟังบ่อยๆ จึงเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ของเด็กในทุกมิติ ทำให้เด็กมีสมาธิ เป็นนักคิด นักถาม เข้าใจเรื่องได้ไว ฯลฯ

การทำความเข้าใจกับครูถึงกระบวนการในการใช้หนังสือเพื่อการพัฒนาเด็ก ต่อยอดจากการสร้างพื้นฐานที่ดีจากครอบครัวในช่วง 3 ปีแรกของเด็ก **จึงเป็นภารกิจหลักภารกิจหนึ่งของโครงการที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก** ควบคู่ไปกับการสนับสนุนหนังสือชุด**ห้องสมุดฉบับกระเป๋า** เพื่อสนับสนุนให้ครูได้ใช้หนังสือกับเด็กอย่างต่อเนื่อง และใช้กับเด็กทุกคนไม่เพียงแต่เด็กในโครงการหนังสือเล่มแรกเท่านั้น

การอบรมครู เป็นกระบวนการที่สร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้ให้แก่ครูทุกคนที่ต้องดูแลเด็กปฐมวัยว่า การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้นเป็นกระบวนการในการต่อยอดความฉลาดในทุกทางให้เด็กได้เป็นอย่างดี เพราะ

1. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นการต่อยอดในการสร้างปัญญาที่ครอบคลุมพื้นฐานไว้อย่างมั่นคงมา 3 - 4 ปีแล้ว หนังสือภาพจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์อันลึกซึ้งให้แก่เด็ก ทำให้เด็กได้รู้จักคิดลึกซึ้ง เข้าใจลึกซึ้ง และรู้สึกลึกซึ้ง

2. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก และเมื่อเด็กได้สัมผัสบรรยากาศเช่นนี้จะหยิ่งรักลึกอยู่ในหัวใจของเด็ก

3. การอ่านหนังสือให้เด็กวัย 3 - 4 ปีฟัง เป็นเรื่องสนุกสำหรับเด็กวัยนี้มาก ยิ่งถ้าครูอ่านออกเสียงดังๆ จะเป็นเรื่องที่สนุกสนานยิ่งขึ้น อีกทั้งหนังสือที่มีภาพ และสีสันทที่สวยงาม น่าอ่าน จะไปกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสมองและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก

4. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ทำให้เด็กได้เรียนรู้และเกิดพัฒนาการทางภาษา เพราะหนังสือ คือ คลังภาษาสำหรับเด็ก การได้ฟังครูอ่านหนังสือ ทำให้เด็กเกิดการคาดเดา ซึ่งจะช่วย让孩子อ่านหนังสือได้เร็วขึ้น และน่าจะช่วยพัฒนาให้เด็กกลายเป็นนักอ่านที่ดีในอนาคต

5. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นการส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก การที่คุณครูต่อยอดการอ่านหนังสือจากพ่อ แม่ จะเป็นการสืบทอดและเป็นการขยายโลก

ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น เด็กสามารถโยยบินไปในที่ต่างๆ ได้ จากภาพในหนังสือ การอ่านหนังสือให้เด็กฟังทำให้เด็กเกิดจินตนาการ สร้างภาพในใจอย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา

กระบวนการในการใช้หนังสือของคุณครู

1. หาสถานที่ หรือ มุม ดีๆ ในบรรยากาศสบายๆ อ่านหนังสือกับเด็ก เช่น ใต้ต้นไม้ ในสนามหญ้า หรือแม้แต่ มุมหนึ่งมุมใดในสนามเด็กเล่น

2. ครูต้องมีความพร้อมอย่างเต็มที่ในช่วงเวลาหรรษาของเด็ก พร้อมทั้งกาย ใจ ความรู้ และการเตรียมกิจกรรมที่น่าสนใจทั้งก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่านและหลังการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง อีกทั้งครูยังต้องตระเตรียมความพร้อมของอารมณ์ท่าทาง และน้ำเสียง เพื่อที่จะดึงความสนใจของเด็กๆ ที่สำคัญยิ่ง คือ ครูต้องเตรียมความรู้ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเล่าหรืออ่าน เพื่อตอบคำถามที่จะมีอย่างมากมายในระหว่างการเล่านิทานและอ่านหนังสือกับเด็กๆ

3. ครูต้องทำความเข้าใจกับหนังสือเล่มที่จะอ่าน ค้นหาความสนุกสนานให้พบจนทำให้ครูเชื่อว่าเรื่องที่จะอ่านนั้นสนุกสนานจริงๆ แล้วจึงนำไปอ่านให้เด็กฟัง เพราะครูจะรู้สึกสนุกสนานอย่างเป็นธรรมชาติในเรื่องที่ครูเองก็ชอบ การอ่านให้เด็กฟังก็จะได้อรรถรสตามไปด้วย

4. ครูต้องยกหนังสือให้อยู่ในระดับที่เด็กๆ ทุกคนมองเห็นได้อย่างชัดๆ ถนัดตา เพราะถ้าเมื่อใดก็ตามที่เด็กคนหนึ่งคนใดมองไม่ชัด เห็นไม่ถนัดตา นั่นคือจุดเริ่มต้นของความเบื่อของเด็กคนหนึ่งที่จะส่งผลถึงเด็กคนอื่นๆ ไปได้อย่างง่าย ๆ

5. ครูอ่านอย่างเป็นธรรมชาติ อ่านอย่างช้า ๆ แต่ชัดถ้อยชัดคำ

6. ครูอาจทำกิจกรรมไปด้วยเพื่อเสริมให้การอ่านน่าสนใจยิ่งขึ้น หรือขณะที่อ่านหนังสือครูอาจจะเล่นกับเด็กบ้าง เด็กจะได้ไม่เบื่อ

7. ครูต้องใช้เวลาในการอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างเหมาะสม ไม่สั้น ไม่ยาวเกินไป โดยผู้ที่บอกได้ว่าเหมาะสมหรือไม่คือเด็กส่วนใหญ่ในกลุ่ม ที่จะแสดงอาการเป็นตัวชี้นำที่ชัดเจน

8. บางครั้งครูต้องให้เด็กออกมาเป็นผู้นำในการอ่าน เป็นผู้ช่วยในการเปิดหนังสือ หรือส่งเสียงคำที่เด็กคุ้นเคยและจำได้ในกรณีที่เป็นหนังสือยอดนิยมที่เด็กฟังอย่างไม่รู้เบื่อ

9. เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ซักถามทุกเรื่อง que เด็กอยากรู้ได้อย่างเต็มที่ และทุกคำถามต้องมีการตอบสนอง ในกรณีที่ครูไม่สามารถให้คำตอบได้ ทางออกที่ดีที่สุดที่สุดคือ ถามเด็กคนอื่นหรือถามกลับเด็กคนที่ถามว่า “แล้วหนูว่ามันเป็นอะไรละ” หรือชวนเด็กๆ ไปช่วยกันหาคำตอบจากหนังสือ

หนังสือเล่มใหญ่ .. ความสนใจที่ยิ่งใหญ่ของเด็ก ๆ

หนังสือเล่มใหญ่ (BIG BOOK) จำนวน 2 เล่ม คือ **กูกไก่ปวดท้อง** และ **ราชสีห์ชบู่กับหนูจืดตัวจ้อย** ที่มีขนาดของหนังสือ กว้าง 42 ซม. ยาว 42 ซม. สร้างความตื่นเต้นให้กับเด็ก ๆ ตั้งแต่แรกเห็น หนังสือเล่มใหญ่ ตัวละครตัวใหญ่ ตัวหนังสือตัวใหญ่ สร้างความสนใจอย่างยิ่งใหญ่ให้แก่เด็กทุกคน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้สัมผัสหนังสือขนาดใหญ่เช่นนี้

หนังสือเล่มใหญ่เปรียบเสมือนวรรณคดีสำหรับเด็ก ด้วยเพราะเป็นหนังสือที่มีตัวละคร และมีการดำเนินเรื่องราวที่นำไปสู่การคลี่คลายของเรื่อง ประเด็นที่น่าสนใจในหนังสือเล่มใหญ่คือ การแฝงจริยธรรมหรือธรรมชาติของการอยู่ร่วมกัน

อย่างมีความสุขของตัวละคร ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่น่ารักของเรื่องที่ตั้งจุดความสนใจและตรึงใจของเด็กๆ ได้เสมอมา

ในหนังสือเล่มใหญ่ จะให้ความสำคัญกับการให้ความหมายของเนื้อเรื่องทีอ่านผ่านทางรูปภาพในแต่ละหน้าของเนื้อเรื่องที่จะมีความละเอียดละเมียดละไม ทั้งตัวละครภาพประกอบเบื้องหลัง และองค์รวมของภาพ เมื่อมีคำที่แสดงอารมณ์ แสดงอาการ ภาพก็จะปรากฏสิ่งเหล่านั้นอยู่ด้วย ดังนั้นในขณะที่ครูอ่านหนังสือภาพเล่มใหญ่ให้เด็กฟัง ด้วยน้ำเสียงที่มีอารมณ์ร่วมไปกับคำเหล่านั้น เด็กที่ฟังก็จะคาดเดาความหมายของคำหรือประโยคที่อ่านได้จากภาพที่ปรากฏ

รูปแบบของเนื้อหาในหนังสือจะมีประโยคที่ซ้ำกันในแต่ละหน้าของหนังสือ ซึ่งจะทำให้เด็กจำรูปแบบของคำในแต่ละประโยค และอ่านได้ในที่สุด

ตัวอย่างและขั้นตอนการอ่านหนังสือเล่มใหญ่ เรื่อง ราชสีห์ชนปุยกับหนูจืดตัวจ้อย

1. ครูเริ่มด้วยการพูดคุยกับเด็กถึงรายละเอียดของภาพในหน้าปกหนังสือ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกๆ ที่เมื่อทุกคนเริ่มจับหนังสืออ่าน ควรจะดูรายละเอียดจากหน้าปกหนังสือก่อน คุรบอกชื่อเรื่อง บอกชื่อผู้แต่ง และผู้วาดภาพประกอบ

- เด็ก ๆ มาดูกันซิว่า มีอะไรในหนังสือเล่มนี้เอ่ย
- เด็ก ๆ เห็นอะไรบ้าง
- เห็นราชสีห์สีน้ำตาล ผมหวีเหลือง จมูกขาว ๆ ปากแดง ๆ

- ราชสีห์กำลังยกหนูลีเหา

2. ครูตั้งคำถามเพื่อทดสอบการตอบสนองของเด็กต่อรูปภาพที่เห็น ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ครูประเมินเบื้องต้นได้ว่า เด็กรู้คำศัพท์มากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธที่ดีกับเด็กไปพร้อม ๆ กัน ครูพึงรู้ตลอดเวลาว่าบางคำถามที่ครูถามแล้วเด็กไม่ตอบสนอง ครูควรเปลี่ยนเป็นคำถามที่ง่ายต่อการตอบ หรือช่วยด้วยการตั้งคำถามที่ให้เด็กตอบสนองด้วยการพยักหน้า ส่ายหน้า หรือปรบมือ สถานการณ์เช่นนี้ เด็กจะรู้สึกผ่อนคลายไม่เครียดและสนใจที่จะฟังต่อ

3. ครูใช้ไม้ชี้ชื่อเรื่อง และชื่อผู้แต่ง พร้อมกับอ่านและอธิบายส่วนประกอบของภาพไปด้วย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ว่าหนังสือทุกเล่มที่หน้าปกจะมีภาพหรือลายเส้นที่ทำให้เด็กคาดเดาถึงเนื้อเรื่องในเล่มได้ และนอกจากภาพหน้าปกแล้วหนังสือทุกเล่มจะมีชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่งหนังสือเล่มนั้นเสมอ นอกจากนี้ครูควรแสดงให้เด็กสังเกตเห็นว่า การเขียนและการอ่านนั้นเริ่มต้นจากด้านซ้ายไปจบที่ด้านขวา

- เด็ก ๆ อยากรับฟังเรื่องราวของราชสีห์กับหนูสีเทา นีหรือเปล่า
- วันนี้ครูจะอ่านหนังสือเล่มโตเรื่อง**ราชสีห์ขบ** **ปุ๋ยกับหนูจืดตัวจ้อย** ให้เด็ก ๆ ฟัง

4. ครูเปิดหน้าที่ 1 ของหนังสือ พร้อมกับพูดคุยกับเด็กถึงรูปภาพที่เห็น และตั้งคำถามนำให้เด็กคาดเดาถึงเหตุการณ์ในหน้าต่อไป อ่านหัวข้อเรื่อง และผู้แต่งที่อยู่ด้านปกในแผ่นอีกครั้งหนึ่ง

- หนังสือเล่มโตเรื่องนี้ เป็นเรื่อง **ราชสีห์ขนปุยกับหนูจืดตัวจ้อย**

- เด็ก ๆ ทายชีวว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับ **ราชสีห์ขนปุยกับหนูจืดตัวจ้อย**

อหนึ่งการพลิกเปิดหน้าหนังสือของครู จะทำให้เด็ก ๆ สังเกตและจำว่าการเปิดหนังสือจะพลิกจากขวาไปซ้าย เปิดหน้าที่ 2 พร้อมกับคำถามที่เกี่ยวกับภาพเช่นเดิม ครูใช้ไม้ชี้ไปตามคำขณะที่อ่าน ในการอ่าน ครูควรอ่านแบบมีอารมณ์ร่วมด้วยการทำน้ำเสียงให้เหมาะสมกับอารมณ์ของคำในเนื้อเรื่อง และจากภาพที่เห็นในหน้าหนังสือนั้น จะทำให้เด็กเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือคำที่เขียน เด็กจะได้ความรู้สึถึงอรรถรสของภาษา เข้าใจและเห็นความสำคัญของภาษา อีกทั้งเห็นภาษาอย่างเป็นองค์รวม นั่นคือ กระบวนการเรียนรู้ภาษาจากภาพผ่านการออกเสียงของครู สู้คำเขียนในหนังสือที่สื่อความหมายเดียวกันกับภาพที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือ นั้น ตัวเลขที่กำกับหน้า เด็กจะสังเกตเห็นว่าเริ่มจากหน้าปกไปหน้า 1 คือ ปกในไปหน้า 2 หน้า 3 ซึ่งเป็น เนื้อเรื่อง และดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนจบเรื่อง ตัวเลขเหล่านี้ ถ้าไม่อยู่ที่กลางหน้าด้านบนหรือล่าง ก็จะอยู่ที่มุมขวาด้านบน หรือมุมซ้ายด้านล่างของทุก ๆ หน้า และเมื่อตัวเลขอยู่ส่วนใด ก็จะอยู่ที่ตำแหน่งเดิม ตลอดทั้งเล่ม เมื่อเด็กเริ่มหัดเขียน และทำหนังสือของตัวเอง รายละเอียดเหล่านี้ก็จะถูกนำมาใช้ทั้งหมด

5. ครูควรคำนึงถึงช่วงระยะเวลาการอ่าน โดยบางช่วงครูอาจแทรกด้วยการตั้งคำถามเพื่อให้เด็กคาดเดาถึงเหตุการณ์ในหน้าถัดไป ข้อพึงระวังคือครูไม่ควรตั้งคำถามหรืออธิบายภาพมากเกินไปในการอ่านครั้งแรก เพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อกับการใช้เวลาในการอ่านนานเกินไป และการอ่านครั้งแรกเด็กมักใจจดใจจ่อที่จะรู้เนื้อเรื่องทั้งหมด ดังนั้นการอ่านจึงควรให้เด็กติดตามได้ตั้งแต่เริ่มต้น เห็นการดำเนินเรื่องถึงจนเรื่องเริ่มคลี่คลายและจบลง จึงไม่ควรมีการแบ่งอ่านเช่น วันนี้อ่านให้ฟังเพียงครึ่งเรื่อง ที่เหลือคอยติดตามในวันรุ่งขึ้น

6. ขณะที่ทำกิจกรรมครูควรมีความสดชื่นกระตือรือร้นอ่านอย่างมีอารมณ์และอารมณ์ไปตามท้องเรื่อง เมื่ออ่านรอบแรกจบ ควรมีการซักถามพูดคุยเล็กน้อยแล้วอ่านซ้ำอีกครั้ง พร้อมทั้งกระตุ้นให้เด็กมีความรู้สึกต้องการอ่านร่วม หรืออ่านไปพร้อมกับครู ทุกครั้งที่ครูอ่านไม่ควรลืมใช้ไม้ชี้ไปตามตัวหนังสือ

7. หลังจากอ่านในแต่ละครั้ง ครูควรจัดกิจกรรมไม่ให้ซ้ำกัน โดยควรเริ่มกิจกรรมจากง่ายไปสู่ยาก เช่น จากเรื่อง **ราชสีห์ขบปุยกับหนูจืดตัวจ้อย**

ในวันแรก อาจให้เด็กร่วมคาดเดาว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในหน้าถัดไป หรือเรื่องนี้จะจบอย่างไร หรือเด็กๆ เสนอความคิดเห็นว่า เด็กๆ อยากให้เรื่องจบอย่างไร

วันที่ 2 จัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการอ่านโดยให้เด็กช่วยกันบอกรายชื่อสัตว์ต่างๆ ทั้ง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง และแสดงท่าทาง หรือลักษณะเฉพาะของสัตว์เหล่านั้น

วันที่ 3 ให้เด็กทำหุ่น**ราชสีห์**ขน**ปุยกับหนูจืดตัวจ้อย**ตามท้องเรื่องแล้วนำมาเล่นบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่อง

วันที่ 4 ให้เด็กจับคู่ชื่อสัตว์กับหุ่นรูปสัตว์พร้อมทำเสียงหรือท่าทางหาคู่สัตว์ที่เหมือนกัน หรือเล่นเกมลูกสัตว์หาแม่

วันที่ 5 ให้เด็กช่วยกันทำหนังสือนิทานเล่มใหญ่ของตน หรือของกลุ่ม หรือเรียงแถบประโยค เนื้อเรื่องของเรื่อง **ราชสีห์** **ขนปุยกับหนูจืดตัวจ้อย**

จากการที่เด็กได้อ่านหนังสือนิทานเล่มใหญ่เป็นเวลาประมาณ 5 วันต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมที่让孩子ทำแตกต่างกัน

กันออกไป ทำให้เด็กไม่เบื่อกับการฟังการอ่านนิทาน และเริ่ม
ซึมซับคำ ความหมาย และรูปแบบประโยค และรายละเอียด
ต่างๆ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ทำให้อ่านร่วมกับครูได้เป็นอย่างดี
ดี จนในที่สุดเด็กก็จะคุ้นเคยถึงขั้นมาเป็นผู้นำในการอ่าน หรือ
อ่านร่วมกับเพื่อนๆ ในชั้นได้

ซึ่งช่วงต้นๆ ของการเริ่มเรียนอาจจะใช้เวลาในการ
อ่านนิทานแต่ละเรื่องประมาณ 5 วัน แต่ต่อๆ ไปอาจลดวันลง
ได้ โดยทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ครูจะจัดให้สอดคล้องกับ
เนื้อเรื่อง และไม่ทำให้เด็กเบื่อ ในขณะที่เดียวกันก็ร่วมประเมิน
ไปด้วยว่าเด็กอ่าน หรือจำได้หรือยัง ซึ่งเมื่อได้อ่านไปหลายๆ
เล่ม เด็กจะเริ่มจำคำศัพท์หลายๆ คำได้ ทำให้เด็กอ่านและจำ
ได้เร็วขึ้น ครูอาจลดวันในการอ่านได้ ทั้งหมดนี้จึงขึ้นอยู่กับ
วิจารณญาณของครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้รู้จักธรรมชาติของเด็กแต่ละ
คนเป็นอย่างดีเป็นสำคัญ

หนังสือ..สื่อในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างบ้านและโรงเรียน

เด็กอยู่กับพ่อแม่มาตั้งแต่เกิดจนเข้าปีที่ 3-4 เมื่อเข้ามาอยู่ในโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ่อแม่จึงประสานกับครูด้วยท่าทีในความสัมพันธ์ที่สุภาพและเป็นมิตรเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

หนังสือกลายเป็นสื่อสำคัญที่สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนเมื่อพ่อแม่ หรือปู่ย่า ตายาย นำชุดหนังสือเล่มแรกใส่กระเป๋ามาให้ครูอ่านให้ฟัง และไม่ใช้การฟังคนเดียวเหมือนอยู่ในบ้าน แต่เป็นการฟังร่วมกันกับเพื่อนๆ นับสิบคน การที่ครูยกย่อง ชมเชยและให้เพื่อนๆ ขอบคุณ พ่อแม่และเด็กที่นำหนังสือมาแบ่งปันทำให้เด็กรู้สึกเป็นสุขที่ได้ทำสิ่งที่ดี ที่ทุกคนขอบอกขอบใจ

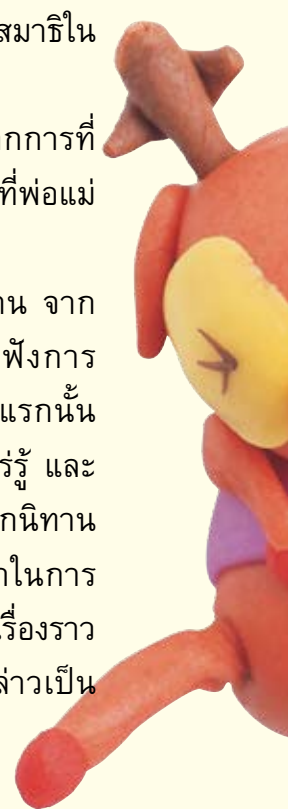
การที่คุณครูในโรงเรียนอนุบาล และครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ เป็นการรับช่วงต่อจากครอบครัวได้เป็นอย่างดี ยิ่งส่งผลต่อเด็กอย่างมาก คือ

1. ที่ชัดเจนที่สุดคือ เด็กในกลุ่มเป้าหมายมีนิสัยรักหนังสือ รักการอ่าน เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กคนอื่นๆ ในห้องเด็กมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น เด็กๆ ในกลุ่มเป้าหมายทุกคน เมื่อเห็นหนังสือไม่ว่าจะเป็นหนังสืออะไร เด็กจะหยิบขึ้นมาเปิดดูรูปภาพ แม้จะอ่านไม่ออกก็ตาม

2. เด็กมีสมาธิมากกว่าคนอื่น เป็นพฤติกรรมที่เด่นชัด อีกอย่างหนึ่งของกลุ่มเด็กที่พ่อแม่ใช้ชุดหนังสือเล่มแรกมาตั้ง แต่ 4 ปีก่อน การที่เด็กได้ฟังพ่อแม่อ่านหนังสือมาตั้งแต่ยังเล็ก เนื้อเรื่องที่สนุกๆ คำกลอน คำคล้องจองที่รับและส่งด้วยเสียง เดียวกัน ประกอบกับเสียงและสัมผัสที่อบอุ่นของพ่อแม่ ทำให้เด็กใจจดใจจ่อรอฟัง นั่นคือพื้นฐานที่ดียิ่งในการสร้างสมาธิในเด็ก เมื่อเด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เด็กมีสมาธิในการเรียน มีสมาธิในการเล่นและมีสมาธิในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด

3. เด็กมีพัฒนาการทางสังคมดี เป็นผลมาจากการที่เด็กได้รับการเตรียมตัวที่ดี จากตัวอย่างดีๆ ในหนังสือที่พ่อแม่อ่านให้ฟังมาตลอด 4 ปี

4. เด็กมีพฤติกรรมร่าเริง สนุกสนาน เบิกบาน จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กๆ ในห้องเรียน และฟังการบอกเล่าจากครู พบว่าเด็กๆ ที่พ่อแม่ใช้หนังสือเล่มแรกนั้น ทุกคนมีแววตาสดใสรื่นเริง แจ่มใส ยิ้มแย้ม สนใจใคร่รู้ และกล้าแสดงออก ทุกครั้งที่ครูถามคำถาม โดยเฉพาะจากนิทานที่ครูเล่า หรือหนังสือที่ครูอ่าน เด็กกลุ่มนี้จะเป็นผู้นำในการตอบเสมอ และที่สำคัญ คือ เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่เข้าใจเรื่องราว และคำสั่งง่ายๆ ของครูได้เป็นอย่างดี จนครูทุกคนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า เด็กกลุ่มนี้ทุกคน **พูดรู้เรื่อง**

5. เด็กมีจินตนาการมาก และชอบจินตนาการว่าตัวเองเป็นตัวละครในหนังสือ เด็กๆ ในกลุ่มนี้ มักจะเป็นผู้นำในการเล่นบทบาทสมมุติ โดยจะเป็นผู้เล่าเรื่องให้เพื่อนๆ ฟังแล้วให้เพื่อนๆ เล่นตามที่ตนกำกับ และเห็นได้เด่นชัดจากการที่ทุกครั้งที่คุณให้ทำงานศิลปะ เด็กๆ จะมีภาพของตัวละครในหนังสือเสมอๆ เช่น

★ ครูให้วาดภาพสัตว์ เด็กๆ จะวาด หมูตุ๋ย นกแก้ว จากเรื่องเจ้าหมูหุหาย วาดห่าน จากเรื่อง อีเลี้ยงเค็งเค็ง วาดกูกักไก่อ จากเรื่องกูกักไก่อปวดท้อง

★ ครูให้ทำหน้ากากกระดาษรูปหน้าสัตว์ เด็กๆ ก็จะทำหน้ากากรูปหมูตุ๋ย นกแก้ว จากเรื่องเจ้าหมูหุหาย ห่าน จากเรื่อง อีเลี้ยงเค็งเค็ง กูกักไก่อ จากเรื่องกูกักไก่อปวดท้อง

ครู..แรงหนุนใหม่ในการสร้างเด็กให้เป็นนักอ่าน

โดยธรรมชาติแล้ว เด็กๆ ทุกคนมีความกระตือรือร้น กระปรี้กระเปร่าในการเรียนรู้ อยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบตัว และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเด็กวัย 3-6 ปี เป็นวัยที่กระตือรือร้นที่จะฟัง กระตือรือร้นที่จะสัมผัส กระตือรือร้นที่จะดู กระตือรือร้นที่จะทำ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพราะเป็นวัยที่คำถามในสมองมากมายที่รอหา

คำตอบ เด็กวัยนี้จึงไม่หยุดนิ่ง สนใจในทุกสิ่งอย่างจริงจัง ไม่มี
ความจำเป็นใดๆ ที่ครูจะมาบังคับ หรือขู่เข็ญ ให้เด็กทำอะไร
ตามใจครู เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อสบายใจ มีความผูกพัน
สนใจในสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ เด็กจะเกิดการเรียนรู้บ่อยมาก หรือ
เรียนไม่ได้เลยเมื่อรู้สึกว่าคุณบังคับ หรือเกิดความกังวลใจ

เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนในวัยปฐม 3 - 4 ปี

ครูจึงควรเข้าใจเรื่อง ความคิดจินตนาการของเด็ก
ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ติดตัวเด็กมาแต่กำเนิด ครูจึงต้อง
ตระหนักอยู่เสมอว่าเด็กต้องการบรรยากาศของการเรียนรู้ที่
ประกอบไปด้วยนิทานและการละเล่น ที่จะกระตุ้นเสริมให้เด็ก
ใช้จินตนาการอย่างเต็มที่

หนังสือ คือ สื่อการเรียนการสอน

ในโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เด็ก ๆ จาก
โครงการหนังสือเล่มแรกเข้าเรียน มีการใช้หนังสือเป็นแผนใน
การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดให้เด็ก ๆ
สามารถแสวงหาความรู้ด้วยประสบการณ์จริง ด้วยความคิด
จากสมอง ด้วยความรู้สึกจากหัวใจ และด้วยการเคลื่อนไหว
จากร่างกาย เพื่อจะเป็นข้อมูลที่หยั่งรากลึกไปสู่ชีวิตแห่งการ
เรียนรู้ของเด็ก ๆ ในทุกด้าน โดยไม่แบ่งแยกโลกทางสติปัญญา
ออกจากโลกทางสุนทรีย์

เด็กวัย 3 - 4 ปี มีศักยภาพอันไม่รู้จบ บางครั้งครู
ไม่ต้องสอนอะไรเลย แต่เด็ก ๆ สามารถจัดการให้เกิด

กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง พลังไฟรู้ของเด็กที่มีอยู่มหาศาล
หลังไหลออกมาด้วยแรงขับเคลื่อนภายในอย่างเป็นธรรมชาติ
มีชีวิตชีวา ดังนั้นการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก ครูทุกคนจึงต้องเคารพ
ความเป็น **เด็ก** เพราะเด็กแต่ละคนต่างมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึง
ธรรมชาติของความกระหายใคร่รู้ (Curiosity) มี
ธรรมชาติที่บ่งถึงความสร้างสรรค์ (Creativity) และธรรมชาติ
ที่บ่งถึงความสามารถในตัวเอง (Talent) ซึ่งธรรมชาติเหล่านี้
มีอยู่ในเด็กทุกคน จะต่างกันก็เพียงระดับความเข้มข้นของ
ธรรมชาติแต่ละอย่างในเด็กแต่ละคนเท่านั้น เด็กบางคนอาจจะ
แสดงออกให้เห็นถึงความกระหายใคร่รู้มากเป็นพิเศษ ขณะที่
เด็กบางคนอาจจะแสดงถึงความสามารถพิเศษด้านการ
สร้างสรรค์มากกว่าคนอื่น และเด็กบางคนอาจจะมี
ความสามารถในตัวเองด้านใดด้านหนึ่งมากกว่าคนอื่น ๆ แต่จะหา
เด็กที่ไม่มีธรรมชาติทั้งสามประการนี้เลยคงไม่มี

 การเข้าถึงความรู้ (Education Approaches) ของเด็ก
จึงมีหลากหลายหนทาง ที่สำคัญคือ เด็กแต่ละคนมีก้าวย่าง
ของการเรียนรู้ ที่ต่างกัน บางคนมีก้าวย่างของการเรียนรู้เร็ว
บางคนมีก้าวย่างของการเรียนรู้ช้า ดังจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้
ในบางเรื่อง เด็กบางคนจะมีก้าวย่างในการเรียนรู้ในเรื่องนั้นเร็ว

**หนังสือจึงเป็นสื่อที่ทำให้เด็กมีก้าวย่างในการ
เรียนรู้เร็วขึ้น** ด้วยเนื้อหาที่สนุกสนาน ตัวละครที่มีชีวิตชีวา
ภาพประกอบที่สวยงาม จนทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างไม่จำตัว

กระบวนการเรียนรู้ของเด็กถูกจัดในบรรยากาศที่เด็ก
ได้เรียนรู้อย่างสบายอกสบายใจ เรียนอย่างรู้จักธรรมชาติของ
ตนเอง รู้จักสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่ไม่เพียง
แต่เรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่เด็กๆ ได้เรียนรู้จากสิ่งรอบๆ ตัว
ในทุกขณะจิต เช่น เมื่อครูรู้ว่าเด็กต้องการเรียนได้ร่วมไม้
กลางสนาม จะรีบเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้สัมผัสกับสื่อ อันเป็น
สิ่งแวดล้อมของเด็กทันทีที่ทำได้ เพราะจะกระตุ้นให้เด็ก
เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากสื่อเหล่านี้
เป็นสิ่งที่เด็กๆ ค้นซึนมาก่อน เมื่อครูนำมาเป็นเครื่องมือ
ในการเรียนรู้จะทำให้เด็กเข้าใจและสนุกกับการเรียนรู้มาก
ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเด็กๆ ออกไปสัมผัสกับท้องทุ่งนา
ฟ้ากว้าง แมกไม้ สายธาร แสงแดด สายลม กรวดหินดินทราย
ต้นไม้ใบหญ้า ดอกไม้ และแมลง ทำให้เด็กสนุกสนานอยาก
จะกระโดดโลดเต้นจนไม่รู้ว่านี้คือการเรียนการสอน

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่อง กระต่ายตื่นตูม

ชื่อหนังสือ

กระต่ายตื่นตูม

ผู้แต่ง

ตุ๊ปโปง

ผู้สร้างภาพประกอบ

นฤมล ตนะวรรณสมบัติ

สำนักพิมพ์

แฮปปี้คิดส์

กระต่ายตื่นตูม ถูกนำมาเรียบเรียงใหม่เป็นนิทาน อีสปคำกลอนด้วยภาษาที่งดงาม อ่านง่าย โดดเด่นด้านการใช้ คำซ้ำและคำเลียนเสียง ช่วยฝึกทักษะด้านภาษา เด็ก ๆ จะสนุกกับคำ และเนื้อหาที่ให้ข้อคิดเตือนใจว่าคนเราต้องมีสติ และรอบคอบ อย่าตื่นตกใจง่ายเหมือน**กระต่ายตื่นตูม**

1. พูดยุกับเด็ก ถึงลักษณะของสัตว์และตัวเด็ก
  - กระท่ายมีหูกึ่หู นับ 1 2
  - เด็กๆ มีหูกึ่หู นับ 1 2
  - หูกระท่ายสั้นหรือยาว
  - หูเด็กๆ สั้นหรือยาว
  - กระท่ายมีตาก็ตา นับ 1 2
  - เด็กๆ มีตาก็ตา นับ 1 2
  - กระท่ายมีขาที่ขา นับ 1 2 3 4
  - เด็กๆ มีขาที่ขา นับ 1 2
  - กระท่ายมีขามากกว่าเด็กๆ
  - เด็กๆ มีขาน้อยกว่ากระท่าย

2. พูดยุให้เด็กเกิดการสังเกตลักษณะของสัตว์
  - สัตว์ตัวใดบ้างที่มี 2 ขา
  - สัตว์ตัวใดบ้างที่มี 4 ขา
  - สัตว์ตัวใดบ้างที่ไม่มีขา
  - ตัวอะไรเอ่ยที่มีขนแหลมๆ เต็มตัว
  - สัตว์ตัวใดอยู่บนเขา
  - สัตว์ตัวใดอยู่ในน้ำ

3. ครูร้องเพลงประกอบการเล่า หรือร้องเพลงก่อน
การใช้หนังสือ

เพลง : กระต่ายขาว

กระต่ายขาว	มีหูยาวเรียว
หางสั้นนิดเดียว	ตาแดงแวววาว
กระโดดเล่น	ชมแสงจันทร์สกา
อยู่กลางราวป่า	ช่างน่ารักจริง

เพลง : ช้าง

ช้าง ช้าง ช้าง ช้าง ช้าง
หนูรู้จักช้างหรือเปล่า
ช้างมันตัวโตไม่เบา
จมูกยาวๆ เรียกว่างวง
สองเขี้ยวโต้งวงเรียกว่างา
มีหุมีตาหางยาว

ภาษาไทย

1. ครูอ่านนิทานภาพ เรื่องกระต่ายตื่นตูม ให้เด็กฟังจนจบ
2. ครูอ่านนิทานคำกลอน 1 บท แล้วให้เด็ก ๆ อ่านตาม ขณะที่อ่านให้ครูชี้ตามคำที่ออกเสียงเมื่อเด็กอ่านได้จนคล่องแล้วให้เด็กเป็นคนชี้ให้เพื่อน ๆ อ่านตาม
3. ครูอ่านให้เด็กฟัง แล้วให้เด็ก ๆ ช่วยกันออกเสียงคำสุดท้ายของวรรครับที่ลงเสียงสระเอาะ

กระรอกกระแตตัวตื้น

วิ่งซุ่มนุญ กระแต๊ะกระแต๊ะ

กระโดด กระตุง กระตุง

หัวเราะตีฟุงใน ป่าละเมาะ

จับปล้นเสียงตูมดังก้อง

ทุกตัวจ้องมอง หลังป่าละเมาะ

เห็นกระต่ายตะโกนหน้าตื่น

อย่ามัวแต่ยืน ต้องตีต้องเคาะ

4. ครูให้เด็ก ๆ ออกมาเล่าเรื่องกระต่ายตื่นตูม

5. ครูให้เด็กคัดพยัญชนะไทย จากนิทานภาพ เรื่องกระต่ายตื่นตูม

กระต่ายตื่นตูม

ก กระต่าย ก ก ก ก ก

ค เคาะ ค ค ค ค ค

ง งวง ง ง ง ง ง

จ จัดแจง จ จ จ จ จ

ฉ ฉับพลัน ฉ ฉ ฉ ฉ ฉ

ช ช้าง ช ช ช ช ช

ช ชแว ช ช ช ช ช

ด เด็ก ด ด ด ด ด

ด ตัวตู่ ด ด ด ด ด

ถ ถล่ม ถ ถ ถ ถ ถ

ท ที่แท้ ท ท ท ท ท

น น้อย น น น น น

บ บอก บ บ บ บ บ

ป ป่ามะเลาะ ป ป ป ป ป

พ	เพราะ	พ	พ	พ	พ	พ
ฟ	ฟ้า	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ
ม	แม่	ม	ม	ม	ม	ม
ย	ยี่น	ย	ย	ย	ย	ย
ร	รึบ	ร	ร	ร	ร	ร
ล	ลัดเลาะ	ล	ล	ล	ล	ล
ว	วิ่งวุ่น	ว	ว	ว	ว	ว

ส	สะท้าน	ส	ส	ส	ส	ส
ห	หัวเราะ	ห	ห	ห	ห	ห
อ	อะไร	อ	อ	อ	อ	อ

ภาษาอังกฤษ

สัตว์

กระต่าย	Rabbit
ช้าง	Elephant
วิ่ง	Run
กระโดด	Jump

ส่วนต่างๆ ของร่างกาย สัตว์และคน

หัว	Head
ตา	Eye
หู	Ear
ปาก	Mouth
หน้า	Face
แขน	Arm
ขา	Leg
เท้า	Foot

สังคม

1. ครูชวนเด็กพูดคุยถึงสังคมของคนและสัตว์

- ในบ้านเรามีใครอยู่บ้าง
- ช้างบ้านเราเป็นบ้านของใคร
- เราไปตลาดเราเจอใครบ้าง
- ในห้องเด็ก ๆ ทุกคนเป็นเพื่อนกัน
- ในป่าสัตว์ทุกตัวเป็นเพื่อนกัน

2. ครูให้เด็ก ๆ เสนอถึงบทบาทหน้าที่ของตน

• สัตว์ในป่าจะอยู่กันอย่างสงบ ไม่เกรงกัน ไม่ทะเลาะกัน เด็ก ๆ คิดว่าสัตว์เหล่านี้จะต้องทำอย่างไร

• ถ้าเด็ก ๆ จะอยู่กับเพื่อนดี ๆ ไม่ทะเลาะกัน เด็ก ๆ ต้องทำอย่างไร

• สัตว์ตัวน้อยกำลังเล่นอยู่แล้วจู่ ๆ กระต่าย ตะโกนหน้าตื่น มาบอกว่าฟ้าถล่ม เด็ก ๆ คิดว่า สัตว์อื่นๆ จะคิดอย่างไร

- ถ้าฟ้าถล่มเด็ก ๆ จะทำอย่างไร
- ถ้าฟ้าถล่มเด็ก ๆ จะช่วยพ่อแม่อย่างไร
- ถ้าฟ้าถล่มเด็ก ๆ จะช่วยคุณครูอย่างไร
- ถ้าฟ้าถล่มเด็ก ๆ จะช่วยเพื่อนอย่างไร

วิทยาศาสตร์

ตั้งประเด็นในการพูดคุยกับเด็ก

- เด็ก ๆ อยู่ในบ้าน สัตว์อยู่ในป่า
- ที่อยู่ของเด็ก ๆ เรียกว่า บ้าน ที่อยู่ของสัตว์ เรียกว่า รัง คอก
- เด็ก ๆ จะทำความสะอาดบ้านอย่างไร
- เด็ก ๆ คิดว่า กระจ่าย กระจอก กระจแต ตัวตุ่น จะทำความสะอาดรังของมันอย่างไร
- เด็ก ๆ กินข้าวเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ คิดว่า กระจ่าย กินอะไรเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ คิดว่า กระจอก กินอะไรเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ คิดว่า กระจแต กินอะไรเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ คิดว่า ตัวตุ่น กินอะไรเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ คิดว่า ช้าง กินอะไรเป็นอาหาร
- เด็ก ๆ จะกินข้าวต้องปลูกข้าว
- เด็ก ๆ คิดว่า สัตว์ต่าง ๆ จะหาอาหารอย่างไร

พลศึกษา

- เวลาครูอ่านหนังสือให้เด็กทำท่าทางตามตัวละคร
  - วิ่งซุ่มน : ให้เด็ก ๆ ทำท่าวิ่ง
  - กระโดด กระตุง กระตุง : ให้เด็ก ๆ กระกระโดด
  - หัวเราะ : ให้เด็ก ๆ หัวเราะเสียงดัง
  - ตีฟง : ให้เด็ก ๆ ทำท่าตีฟง
  - ตะโกน : ให้เด็ก ๆ เปล่งเสียงร้อง
ตะโกนดัง ๆ
  - ตองตี : ให้เด็ก ๆ ทำท่าตี
  - ตองเคาะ : ให้เด็ก ๆ ทำท่าเคาะ
  - วิ่งวุ่น : ให้เด็ก ๆ วิ่ง
  - ร้องไป วิ่งไป : ให้เด็ก ๆ พูดคำว่าร้องไป
วิ่งไป พร้อมกับวิ่งไปด้วย

ศิลปะ

- ให้เด็ก ๆ วาดภาพสัตว์ในเรื่องกระต่ายตื่นตูม
ที่เด็ก ๆ ชอบมากที่สุด 1 ตัว พร้อมระบายสี
- ให้เด็ก ๆ วาดหน้ากากรูปสัตว์แล้วครูช่วยตัด เจาะรู
ที่ตา ใช้นางหนังสือ 2 ข้าง ไว้คล้องหูเด็ก ๆ

อุปสรรคยิ่งใหญ่ที่ทำลายนิสัยรักหนังสือ

คือโทรทัศน์

เด็กในโครงการ ร้อยละ 45.31 ดิตรายการโทรทัศน์

จากคำบอกเล่าของพ่อแม่ และผู้เลี้ยงดู กล่าวว่าเด็กกลุ่มนี้จะดูรายการโทรทัศน์เป็นประจำ และติดตามอยู่อย่างต่อเนื่อง เด็กจำนวนมากนอนดึกเพราะติดละครหลังข่าว 20.30 น. ที่ต้องดูกับแม่ทุกวัน และในแต่ละครั้งที่ดู จะจดจ่อดูอย่างมีสมาธิมาก พ่อแม่ประเมินว่าเป็นผลมาจากการที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังตั้งแต่ยังเล็ก ตลอด 3-4 ปี เป็นการฝึกให้เด็กมีสมาธิ และจดจ่อในสิ่งที่ทำ เด็กมีสมาธิในการดูรายการโทรทัศน์ และการ์ตูนจากแผ่นเป็นอย่างมาก

เห็นได้ชัดจากวันที่ลงเก็บข้อมูล ที่เข้าเยี่ยมบ้าน พบเด็กที่ไม่สนใจใครทั้งสิ้น นั่งจ้องการ์ตูนจากจอโทรทัศน์อย่างตาแทบไม่กระพริบ นั่งใกล้จอไม่เกิน 1 ฟุต (โดยประมาณ) แม่จะเรียกอย่างไรก็ไม่เป็นผล ไม่กินข้าว จนกว่าการ์ตูนจะจบ

ในบางพื้นที่เด็กมีความคิดที่รุนแรง ตามพฤติกรรมของตัวละครที่ดู เด็กยิ้มแย้มแจ่มใสในการตอบว่า ละครสนุกดี ตบกันสนุกดี มีฆ่ากันตายด้วยสนุกดี

นี่เป็นประเด็นและเป็นโจทย์ที่ต้องหาคำตอบ เพื่อคลี่คลายอย่างรอบคอบ

อีกทั้งเมื่อเด็กเริ่มโตจนเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล พ่อแม่หลายคนเริ่มคิดว่าการอ่านหนังสือ ให้เด็กฟังเป็นภารกิจหนึ่งของครู เด็กๆ ได้ฟังการเล่านิทาน และอ่านหนังสือจากครูแล้ว เมื่อกลับถึงบ้านพ่อแม่จึงใส่ใจในการอ่านหนังสือให้เด็กฟังกน้อยลง อีกทั้งยังคิดว่าเด็กโตพอที่จะทำบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง โตพอที่จะอยู่กับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ใช่พ่อแม่มากขึ้น

กลับจากโรงเรียนถึงบ้าน พ่อก็ยังไม่กลับ แม่ก็ยังไม่มา บางคนแม่อยู่ด้วยแต่ต้องดูแลน้องคนใหม่ ไม่มีเวลาอ่านหนังสือให้ฟังเหมือนอย่างเคย

และต้องยอมรับว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กมาก เพราะการนำเสนอที่มีทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่เร้าใจ สามารถดึงความสนใจจากเด็กได้เป็นอย่างดี จึงทำให้บ่อยครั้งที่พ่อแม่ใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องทุ่นแรงในการเลี้ยงลูก โดยเข้าใจว่าลูกชอบ เพราะพ่อแม่สังเกตว่าลูกจ้องมองภาพอย่างสนใจ สนใจ ช่วงนานๆ ที่ลูกหยุดการเคลื่อนไหวสนใจดูสิ่งที่เคลื่อนไหวในโทรทัศน์

แม้พ่อแม่หลายคนจะรู้ว่าการดูโทรทัศน์นั้นมีผลเสียต่อลูกมากกว่าเกิดผลดี แต่พ่อแม่เกือบทุกคนรอบครั้วก็ยังเปิดช่องให้โทรทัศน์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต กระทั่งดึงความสนใจของเด็ก จากหนังสือไปอย่างไม่ขัดข้อง เด็กบางคนติดโทรทัศน์ ต้องดูละครหลังข่าวทุกวันและทุกเรื่อง เหตุผล

ของพ่อแม่คือ

- แม่อยากดูละครเรื่องนี้ คิดว่าลูกดูด้วยก็ไม่ใช่ไร จะได้ใช้พฤติกรรมของตัวเองละครสอนลูกให้ทำดี และเตือนลูก ถ้ามีพฤติกรรมที่ไม่ดี แต่แก้แล้ว แม่เพลินกับการดู จนไม่มีเวลาสอนหรือคุยกับลูกเพราะช่วงโฆษณา แม่ก็กดรีโมทไปดูละครอีกเรื่องหนึ่ง

บางครอบครัวเด็กนั่งหน้าโทรทัศน์ตั้งแต่กลับจากเรียนกระทั่งเข้านอนตอน 4 ทุ่ม เด็กอ่านหนังสือทำการบ้าน กินอาหารเย็นหน้าโทรทัศน์ พักช่วงไปอาบน้ำ แปรงฟัน แล้วมานอนดูต่อจนหลับ

พ่อแม่บางคน ในบางครอบครัว หวังให้โทรทัศน์เป็นเพื่อนลูก ลูกจะได้ไม่ชน ไม่มาวุ่นวาย ขณะที่ต้องทำงานบ้าน หรือต้องการความเป็นส่วนตัว

ครอบครัวบางครอบครัวที่พ่อแม่ ตัดรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะละคร และไม่ยอมหักใจ อีกทั้งยังไม่สามารถหาข้อหักล้าง และกลยุทธ์ที่จะเอาลูกเข้านอนก่อนแล้วจึงมานั่งดูรายการที่ตนชอบ ซึ่งรายการกลางคืน ส่วนใหญ่เป็นรายการสำหรับผู้ใหญ่ที่ไม่เหมาะกับเด็ก

พ่อแม่บางคนไม่เห็นผลจึงไม่ตระหนักว่า โทรทัศน์จะส่งผลเสียอะไรกับลูก เพราะไม่มีพฤติกรรมที่เด่นชัดเกิดขึ้น

อย่างเป็นทางการ

ดังกล่าว โทรทัศน์จึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
เด็กอย่างง่าย ๆ และทำให้เด็กติดได้ไม่ยาก

ที่สำคัญ คือ พ่อแม่หลายคน ลดเวลาในการอ่าน
หนังสือให้ลูกฟัง แล้วปล่อยให้ลูกเรียนรู้จากโทรทัศน์แทน

นี่คือสัญญาณที่อันตรายที่พ่อแม่ต้องหันกลับมา
ทบทวน

ข้อแนะนำเรื่องการดูโทรทัศน์ในครอบครัว

สิ่งที่พ่อแม่ทำได้ และได้ทำคือ การเสนอแนะแนวทาง
ในการใช้ชีวิตที่มีโทรทัศน์เข้ามาเป็นส่วนผสมที่สำคัญของชีวิต
ให้ทดลองหันมาร่วมมือกันจัดวินัยในการอยู่ร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง
ดังนี้

1. จำกัดเวลาดูโทรทัศน์หรือ การ์ตูนจากแผ่น ของลูก
ให้ดูได้เพียงวันละ 1-1½ ชั่วโมงครึ่ง ซึ่งพ่อแม่ก็ต้องดู วันละ
1-1½ ชั่วโมงครึ่งเหมือนกัน
2. เลือกรายการที่เหมาะสมกับเด็กให้เด็กดู
3. ดูโทรทัศน์กับลูก เพื่ออธิบาย ชี้แนะในระหว่างการดู
4. ในห้องนอนต้องมีโทรทัศน์ เมื่อถึงเวลานอน
ทุกคนต้องนอน
5. กำหนดให้ลูกดูรายการที่แน่นอน นำเสนอในเวลา
ที่แน่นอน

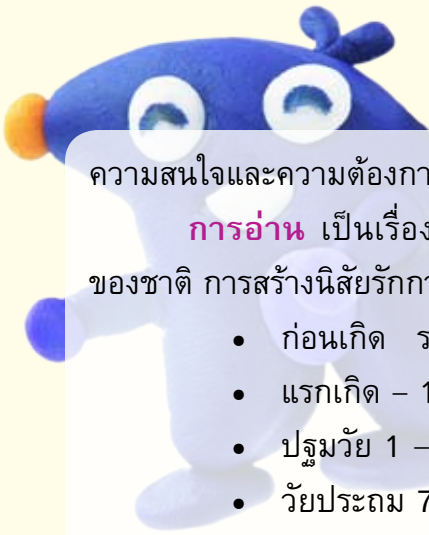
6. หากกิจกรรมอื่นๆ มาทำกับลูกเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจที่ลูกจดจ่อจะดูรายการโทรทัศน์ เช่น หันมาเริ่มเล่นนิทานอ่านหนังสืออย่างจริงจัง จังๆ อีกครั้ง เพื่อเรียกความรู้สึกดีๆ บรรยากาศดีๆ ที่เคยมีอยู่ในบ้านให้กลับมาเหมือนเดิม หรืออาจจะวาดรูป ทำงานศิลปะ ออกกำลังกาย หรือให้ลูกรับผิดชอบบางอย่างด้วยตัวเอง เช่น จัดอาหาร อาบน้ำ ดูแลตนเอง หรือมอบหมายให้ลูกรับผิดชอบงานบ้านเท่าที่ลูกจะช่วยทำได้

เรื่องนี้พ่อแม่ต้องจริงจัง

ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานโครงการ

การที่จะสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น

ภาครัฐควรมีนโยบายด้านการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านอย่างชัดเจน กับประชากรในทุกกลุ่มอายุ และกลุ่มทางสังคม เริ่มด้วยการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดทุกแห่ง ให้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของเด็กและชุมชนอย่างแท้จริง และจัดให้มีบรรณารักษ์ที่มีคุณภาพทำงานอย่างเต็มเวลา ที่จะช่วยกระตุ้นให้ **คน** ในสังคมอ่านหนังสือให้มากขึ้น ด้วยกระบวนการที่เอื้อให้คนเข้ามาใช้ห้องสมุด เช่น มีการเปิดบริการตลอดวัน มีการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุดอย่างหลากหลาย สม่่าเสมอ และต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้เพียงพอสำหรับประชาชน และตรงกับ

ความสนใจและความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชน

การอ่าน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องใหญ่ของชาติ การสร้างนิสัยรักการอ่านจึงต้องทำในกลุ่มอายุ คือ

- ก่อนเกิด ระหว่างแม่ตั้งท้อง ตลอด
- แรกเกิด - 1 ปี
- ปฐมวัย 1 - 6 ปี
- วัยประถม 7 - 12 ปี
- วัยรุ่น 13 - 25 ปี
- วัยทำงาน 26 - 60 ปี
- ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

ในทุกกลุ่มอายุต้องมองใน 2 สถานะ คือ ในระบบและ นอกกระบบ

ในทุกสถานะต้องให้ความสำคัญใน 4 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และ ระดับชาติ

1. ระดับบุคคล

คนไทยทุกคนต้องเข้าถึงการอ่านได้ง่าย ในสังคมต้องมีการนำเสนอหนังสือที่ดี เพื่อสนับสนุนให้คนไทยทุกคนใช้หนังสือเป็นแหล่งความรู้

- ส่งเสริมให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและผู้เลี้ยงดูเด็ก ร้องเพลงกล่อมเด็ก เล่านิทานให้เด็กแรกเกิดฟัง พออายุ 6

เดือนให้เริ่มใช้หนังสือภาพกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ทิ้งการร้องเพลงกล่อม และเล่านิทานให้เด็กฟัง

- สร้างวัฒนธรรมการอ่านด้วยการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้คนไทยทุกคนจัดหาหนังสือที่ดีหลากหลายและน่าสนใจ มาแทนการดูโทรทัศน์ การเล่นเกม เสพอินเทอร์เน็ต และการใช้สื่อไฮเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม

2. ระดับครอบครัว

ส่งเสริมและสนับสนุนให้พ่อ แม่ ลูก และสมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความสุขร่วมกันในโลกของหนังสือ

- ส่งเสริมให้พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายและผู้เลี้ยงดูเด็ก ร้องเพลงกล่อมเด็ก เล่านิทานและอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่วัยแรกเกิด พออายุ 6 เดือนให้เริ่มใช้หนังสือภาพกับเด็กอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ทิ้งการร้องเพลงกล่อม และเล่านิทานให้เด็กฟัง

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนรอบครัวจัดมุมหนังสือไว้ในบ้าน เป็นมุมที่ทุกคนจะได้เรียนรู้ว่าถ้าต้องการหนังสือเมื่อไรจะไปที่นี้

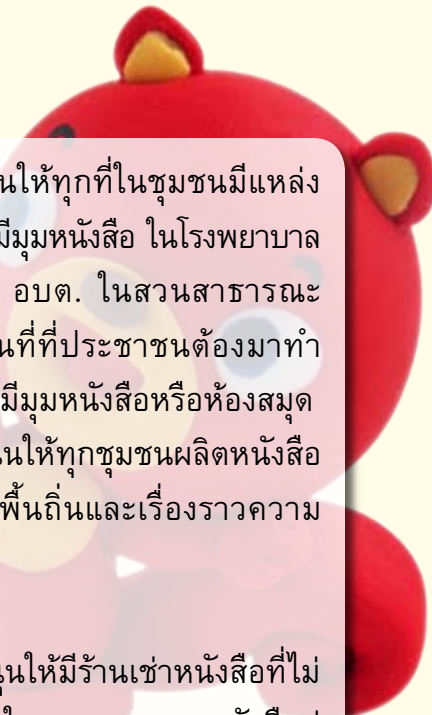
- ส่งเสริมให้พ่อแม่และผู้ใหญ่ในบ้านเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก โดยต้องเร่งสร้างนิสัยของผู้ใหญ่ในบ้านมีพฤติกรรมที่หยิบจับหนังสือเสมอ ต้องชักชวนลูกหลานให้มาเปิดหนังสือร่วมกัน และทำให้ช่วงเวลาของการอ่านหนังสือร่วมกันเป็น**ช่วงเวลาทองของครอบครัว**

3. ระดับชุมชน

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทุกหน่วยในทุกระดับ ต้องบรรจุแผนการสร้างวัฒนธรรมการอ่านไว้ในแผนงานที่ต้องดำเนินงานอย่างจริงจัง โดยมีการจัดสัดส่วนอย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น ร้อยละ 1 ของงบประมาณประจำปี หรือจัดงบประมาณต่อคนต่อปีอย่างชัดเจน

- จัดตั้งห้องสมุดในทุกชุมชน และต้องจัดระบบให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย มีเงื่อนไขในการใช้บริการไม่มาก และไม่ยุ่งยาก มีการจัดบรรยากาศที่สบายเพื่อเอื้อให้เกิดความสนใจในการเข้ามาอ่านหนังสือ รวมทั้งบรรณารักษ์ต้องมีความทันสมัย มีเทคนิคในการเชิญชวนให้คนมารับบริการ มาอ่านหนังสือ มาเรียนรู้

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกที่ในชุมชนมีแหล่งหนังสือที่ดีสำหรับทุกคน เช่น ในบ้านมีมุมหนังสือ ในโรงพยาบาล ในสถานศึกษา ในวัด ในที่ทำการ อบต. ในสวนสาธารณะ ในห้างสรรพสินค้า และในทุกสถานที่ที่ประชาชนต้องมาทำกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใดร่วมกัน ต้องมีมุมหนังสือหรือห้องสมุด

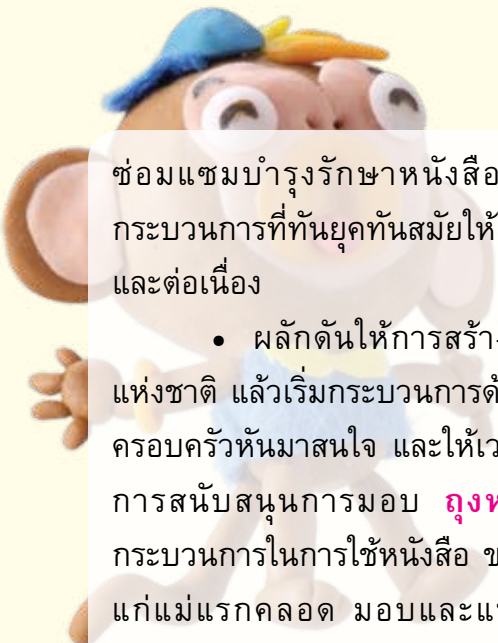
- ส่งเสริม และสนับสนุนให้ทุกชุมชนผลิตหนังสือ เพลงกล่อมเด็ก คำร้องเล่น นิทานพื้นถิ่นและเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตน

- ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีร้านเช่าหนังสือที่ไม่ถือเป็นธุรกิจแต่ให้มีหน้าที่ร่วมกันในการกระจายหนังสือสู่ประชาชน

4. ระดับชาติ

- ทุกรัฐบาลต้องมีนโยบายด้านการสร้างวัฒนธรรมการอ่านอย่างชัดเจน

- ทุกกระทรวง โดยเฉพาะกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องถือว่านโยบายในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านเป็นนโยบายหลักอีกนโยบายหนึ่งที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุน นับแต่การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดซื้อหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน รวมถึงการ

ซ่อมแซมบำรุงรักษาหนังสือ การให้ความรู้และแนะนำ กระบวนการที่ทันสมัยให้แก่ผู้รับผิดชอบ อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

- ผลักดันให้การสร้างวัฒนธรรมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ แล้วเริ่มกระบวนการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวหันมาสนใจ และให้เวลากับลูกหลานมากยิ่งขึ้น ด้วยการสนับสนุนการมอบ **ถุงหนังสือ** ที่ต้องมีการแนะนำกระบวนการในการใช้หนังสือ ของเล่น และเพลงกล่อมเด็ก ให้แก่แม่แรกคลอด มอบและแนะนำกระบวนการในการใช้ **ถุงหนังสือเล่มแรก Bookstart** เมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน ทั้งนี้ ต้องมีการจัดทำนโยบาย แผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการที่ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและครบวงจร เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

- องค์กรภาครัฐและเอกชนทุกแห่งต้องจัดให้มีห้องสมุด หรือมุมหนังสือในองค์กร พร้อมสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้คนทุกคนในองค์กรด้วยการเชิญชวนและจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ

- ปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดทุกแห่งให้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อย่างแท้จริง เริ่มต้นด้วยการจัดระบบให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย เช่น เวลาในการบริการ การบริหารและบริการที่หลากหลาย มีเงื่อนไขในการใช้บริการ

ไม่มาก และไม่ยุ่งยาก มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดความสนใจในการเข้ามาอ่านหนังสือ ที่สำคัญต้องคัดสรรบรรณารักษ์ที่มีคุณภาพเพื่อกระตุ้นให้คนอ่านหนังสือให้มากขึ้น อีกทั้งต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ ตรงกับความสนใจและความต้องการของประชาชนในแต่ละชุมชน

- จัดสรรงบประมาณในการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน และจัดซื้อหนังสือให้ชุมชนโดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารมากขึ้น

- จัดระบบในการดูแลและคุ้มครองเด็ก ครอบครัว และชุมชนในการอ่าน

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตหนังสือดีโดยนักเขียนคนไทย

- ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการแปลหนังสือดี ๆ จากต่างประเทศเพื่อให้คนไทยมีความรู้เข้าใจพรมแดนเกิดความหลากหลายทางความคิด

- ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตให้ผลิตหนังสือดีราคาถูกลง และหนังสือดีที่ตอบสนองความต้องการของคนแต่ละวัยในแต่ละท้องถิ่น ด้วยการจัดซื้อเพื่อมอบให้คนที่มีความยากจนและด้อยโอกาส รวมถึง การลดภาษีนำเข้า

กระดาษ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดพิมพ์หนังสือ หรือนำภาษีที่เก็บได้จากธุรกิจการพิมพ์มาส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการผลิตหนังสือดี

- สื่อทุกประเภทร่วมเป็นภาคีหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการสร้างวัฒนธรรมการอ่านมากขึ้น เช่น นำเสนอต้นแบบที่ดี จัดรายการเกี่ยวกับการอ่าน แนะนำหนังสือนักเขียน และนักอ่านอย่างน่าสนใจ

- รณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภทอย่างน่าสนใจ เพื่อให้เกิดผลในสังคมวงกว้าง

บรรณานุกรม

- กลุ่มมจิตต์ พลายเวช. **หนังสือสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2534.
- เกริก ยุ้นพันธ์ : **การเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น 2539.
- จรัส. **เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิติใหม่, 2530.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และ ชีวัน วิสาสะ. **นิทานเล่าไปวาดไป : ดาวอะไรเอ๋ย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ปลาตะเพียน, 2535.
- . **คู่มือเล่านิทาน : เล่านิทานอย่างไรให้สนุก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก, 2540.
- วิไล มาศจรัส. **เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิติใหม่, 2530.
- วรรณิ ศิริสุนทร. **เอกสารคำสอนวิชาการเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์ 2532.
- ไพพรรณ อินทนิล. **เทคนิคการเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2534.
- วยุพา ทศตะ และ Dr. Margaret Read MacDonald. **นิทานพื้นบ้านกับการเล่านิทาน (Folktales and Storytelling)**, เอกสารประกอบโครงการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเล่านิทาน สื่อในการอนุรักษ์ภาษา และวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มปท, 2539.

- มาลิตัต พรหมทัตตเวที. เทพนิยายที่เป็นพื้นฐานของวรรณคดี (Mythological Background in Literature). เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา EN 247, มหาวิทยาลัยรามคำแหง : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- มานิตา ลีโทชวลิต. การวิเคราะห์นิทานชาดกที่ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ชิวัน วิสาสะ. ประโยชน์ของนิทาน. จุลสารทอฝันบันรักเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในครอบครัว. ฉบับที่ 10 (กันยายน - ตุลาคม 2542), 8-9.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์ดี การพิมพ์, 2543.
- รัถยาคม. การศึกษาวอลดอร์ฟ : นิทานสำหรับเด็ก เมฆเรียงรำสายน้ำร้องเพลง. กรุงเทพฯ : พลัสเพรส, มปป.
- อารี เสียงใหญ่. เทคนิคเล่านิทานให้น่าฟัง. บันทึกคุณแม่. ฉบับที่ 79 (กุมภาพันธ์ 2543), 40.
- มานิตา ลีโทชวลิต. การวิเคราะห์นิทานชาดกที่ส่งเสริมสันติธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- Alwyn, J. Imagination in the Kindergarten Year. Steiner Education. V.31 : 16-18.(nd.)

- Diamond, M. “Enriching Heredity How The Environment Impacts Brain Development.” *Touch the Future*. (Spring 1997) : 7-1. <http://www.tffuture.org>
- Domning, M. Wisdom of Fairy Tales. In Rudoff Steiner *Early Childhood Education*. 7 February – 22 March 2000 at Bannrak Kindergarten and Nursery Bangkok.
- Jensen, E. *Brain-based learning*. San Diego : Brain Store Inc., 2000.
- Mellon, N. *Storytelling with children*. Gloucestershire : Hawthon Press, 2000.
- Pearce, J.C. *Evolution’s End : Claming the Potential of Our Intelligence*. San Francisco : Herper, 1993.
- . Preview-Imagination & Play. *Touch the Future*. <http://www.tffuture.org> [10 paragraphs]
- Rudolf, m. *the wisdom of fairy tales*. Edinburgh : Floris Books, 1997
- Alwyn, J. Imagination in the Kindergarten Year. *Steiner Education*. V.31 : 16-18.(nd.)
- Iamond, M. “Enriching Heredity How The Environment Impacts Brain Development.” *Touch the Future*. (Spring 1997) : 7-11. <http://www.tffuture.org>

Domning,M. Wisdom of Fairy Tales. In **Rudoff Steiner Early Childhood Education**. 7 February – 22 March 2000 at Bannrak Kindergarten and Nursery Bangkok.

Jensen, E. **Brain-based learning**. San Diego : Brain Store Inc., 2000

Gall de Vos : Strorytelling for Young Adults : Techniques and Treasury (USA : LIBRARIES UNLIMITED, INC.), 1991.

Anne Pellowski : **The Story Vine : A Source of Unusual and Easy-to-tell Stories from Around the World** (London : Macmillian) 1984.

----. Illustrated by Lynn Sweat, **The Family Story-Telling Handbook** (London, New York : Macmillan) 1987.

Margaret Read MacDonald. Illustrated by Roxane Murphy Smith, **Celebrate the World** (USA : H.W. Wilson Company), 1994.

Norma J. Livo, Sandra A. Rietz. Storytelling Process & Practice (Libraries Unlimited INC : Colorado),1986.

ที่ปรึกษา

1. ดร. อารุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
2. นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
3. ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้

ผู้วิจัย

1. นายเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป	กรรมการผู้จัดการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
2. นางสาวสมพร พรมดี	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

1. นางสุรชาติพิ รัชยพงษ์	รองประธานมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
2. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนี	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มงานพัฒนาเด็กปฐมวัย
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

1. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนี	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. นางวนิดา วรณศิริ	นักวิชาการศึกษา 7 ว
3. นางสาวสมพร พรมดี	นักวิชาการศึกษา 6 ว
4. นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษา 6 ว